Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 122/16122	Łódź, Poniedziałek 27 maja 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מאנטאג, יז אייר תרפ"ט	Nr 122 16122

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

שוידערליכע אויטא=קאטאסטראפע

אויפ'ן וועג קיין פויזען איז דערהרג'עט געווארען דער בעקאנטער ארטיסט וויטאלד ראלאנד. — די ארטיסטקע אלגינסקא און באדא זענען שווער פערוואונדעט

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען איז פון ווארשא ארויסגעפאהרען אן אויטא אויף דער פויזנער אויסשטעלונג.

אין דעם אויטא האבען זיך געפינען די בעקאנטע ארטיסטען פון „מארסקיע אקא" באדא, זאפיא אלגינסקא און וויטאלד ראלאנד.

אויפ'ן וועג האט זיך דער אויטא, צוליב א נישט-בעוואוסטער סיבה איבערגעקעהרט, און דער רעזולטאט פון דער קאטאסטראפע איז געווען א שרעקליכער: דער ארטיסט וויטאלד ראלאנד האט נעפונען דעם טויט גלייך אויפ'ן ארט, דער שארבען איז ביי איהם צושמעטערט געווארען.

באדא און זאפיא אלגינסקא האבען בעקומען שווערע וואונדען.

די ידיעה וועגען דער שרעקליכער אויטא-קאטאסטראפע, וועלכע איז נעכטען דערהאלטען געווארען אין ווארשא, האט ארויסגערופען א שווערע געדריקטע שטימונג ביי אלע קרייזען פון דער בעפעלקערונג.

הונגער-שטרייק פון קאמוניסטען אין לוקישקער טורמע

ווילנע, 26 (ספ. טעל.) נעכטען אינדערפריה האט אויסגעבראכען אין דער טורמע אין לוקישקי א הונגער-שטרייק פון די קאמוניסטען.

ווען דער פראקוראר איז געקומען אין טורמע אריין, האבען די קאמוניסטען ערקלערט, אז דער הונגער-שטרייק איז א פראטעסט-מאניפעסטאציע געגען דעם זעלבסטמארד, וועלכען עס איז בעגאנגען דער בעוואוסטער קאמוניסט קעניגסבערג.

געשלאסען דעם פעראיין פון יוד. בעקער-ארבייטער אין ווארשא

ווארשא, 26 (ספ. טעל.) לויט א פעראר-דנונג פונ'ם רעגירונגס-קאמיסאריאט איז געשלאסען געווארען דער פעראיין פון יודישע בעקער-ארבייטער (לעשנא 53).

די פעראָרדנונג איז ארויסגעגעבען געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דעם טעראר-סיסטעם, וועלכען די מיטגלידער פון דעם פעראיין האבען אנגעווענדט אין קאמף מיט די בעקער, און וועלכע בעדראהט די עפענטליכע זיכערקייט.

א"י-רעגירונג פערטיילט ערד צווישען בעדואינער

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש). די ארץ-ישראל-רעגירונג האט פערטיילט 20 טויזענד דונאם קרוין-ערד נעבען יריחו נאר צווישען בעדואינער.

א מאסקווער דייטשע צייטונג וועגען א פראנצויזיש-פוילישער מיליטערישער קאנווענץ

ריגע, 26 (ספ. טעל.) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז דער דייטשער זשורנאל „מאסקווער רונדשאו" האט פערעפענטליכט דעם טעקסט פון דער פראנצויזיש-פוילישער מיליטערישער קאנווענץ, וועלכע זאל האבען אונטערגעשריבען געווארען ביז דעם 5. סעפטעמבער 1922 דורך מארשאל פאש און גענעראל שיקארסקי.

צו דער קאנווענץ נעהט צו אויך א צוגאבס-קלאוזעל, ראטירט פונ'ם 12 מאי 1925, אונטערגעשריבען מצד פראנקרייך, דורכ'ן מארשאל פאש און פאנאפיא, און מצד פוילען — דורך דעם מי-ניסטער סקשינסקי און גענעראל סאסנקאווסקי.

ד' צייטונג גיט צו א לאנגען קאמענטאר, אין וועלכען זי בעמיהט זיך צו דערווייזען, אז די איבער-דערמאהנטע אפמאכען זענען געווענדעט געגען די דייטשען און געגען די סאוויעטען, און אז זיי דראהען דעם אלגעמיינעם שלום אין אייראפע.

פערבאט פון יודישער שחיטה אין לענינגראד

ריגע, 26 (יט"א טעלעגראפיש) ווי דער קא-רעספאנדענט פון יט"א דערוויסט זיך איז אין לע-נינגראד שוין פון א חודש צייט צוריק פערבאטען די יודישע שחיטה און די יודישע בעפעלקערונג איז אהן כשר פלייש.

די יודישע שחיטה זאל אויך פערבאטען ווער-רען אין א גאנצער רייהע גרויסע שטעט.

קיין אפעציעלע בעשטעטיגונג פון דער דאזי-גער ידיעה איז נאך נישט פערהאן.

מעהר ווי 5 מעת-לעת אין דער לופט

ניו-יארק, 26 (ספ. טעל.) די לופט-שיף „פארווערטס" מיט די פילאטען קעלי און ראבין, וועלכע האבען זיך אויפגעהויבען אין דער שטאט טעקסאס, כדי צו שלאגען רעקארד, וועלכען עס האט אפגעשטעלט די מיליטערישע לופט-שיף „קוועסטיאן מארק", וואס האלט זיך אין דער לופט שוין 130 שעה.

די שיף האט ביז איצט אויסגענוצט 4.800 ליטער בענזין און דורכגעמאכט 15,480 קילאמעטער מיט א מיטעלשנעלקייט פון 120 קילאמעטער אין א שעה.

עס הערשט די איבערציינונג, אז ביי גינסטיגע אטמאספערישע בעדינגונגען וועלען די פילאטען זיך האלטען אין דער לופט 150 שעה.

שטיצט „הרצליה"

דאס קינדער-היים

דאס ענטשעדיגונגס=פראבלעם אין דייטשלאנד

בערלין, 26 (ספ. טעל.) אין זיין לייט-ארטיקעל אין דער זונטאג'דיגער „פאסישער צייטונג" אטאקירט שארף דער שעף-רעדאקטאר, רעפ. בערנהארדט, די השפעה פון דער שווערער-אינדוסטריע אויף דעם פערלויף פון דער רעפאראציע-קאנפערענץ אין פאריז.

די מערב-דייטשע שווערע אינדוסטריע — שרייבט בערנהארדט — גיט זיך קלאר אפ דין וחשבון, אז אין פאל, ווען די פאריזער אונטער-האנדלונגען וועלען צושלאגען ווערען, וועט דייטש-לאנד געצוואונגען זיין צו צאהלען די פולע יעהר-ליכע ראטעם לויט'ן ראוס-פלאן, וואס בעטרעפען אנ'ערך 2600 מיליאן מארק, ובכן, ווייניגסטענס אויף 400 מיליאן מעהרער, ווי אין פאל פון א הסכם מצד דער דייטשער דעלעגאציע אויף דעם צאהלונגס-פלאן, וואס עס איז איהר פארגעלעגט געווארען. און פונדעסטוועגען וויל נישט די דייטשע שווערע אינדוסטריע געבען דער איצטיגער דייטשער רעגירונג די סאטיספאקציע פון רעגולירען דעם ענטשעדיגונגס-פראבלעם.

אין צוזאמענהאנג דערמיט שטעמפעלט דער מחבר פון ארטיקעל די מאניע פון דער שווערער-אינדוסטריע, וועלכע האט שוין איצט נישט קיין רעכט צו שפילען איהר אמאליגע ראליע, מחמת אין דעם איצטיגען מאמענט איז אין דייטשלאנד די וויכטיגסטע אינדוסטריע — די מיטעלע.

א קאמוניקאציע-עקספערט אין ליטע

ווילנא, 26. (ספ. טעל.) פון קאוונא איז מען מודיע:

קיין ליטע איז געקומען צו פאהרען דער ענגלישער גענעראל צענדאל, אלס עקספערט פון דער טראנזיט-קאמיסיע ביי דעם פעלקער-בונד, בכדי צו בעקענען זיך מיט דעם ענין קאמוניקאציע צווישען פוילען און ליטע.

די אפיציעלע ליטווישע טעלעגראפען-אגענטור, גיט אן די דאזיגע ידיעה, און איז מוסיף, אז די ליטווישע רעגירונג האט דעם שליח ארויס-געגעבען א וויזע, נאר ער וועט פונדעסטוועגען בעהאנדעלט ווערען אין ליטע אלס געוועהנליכער טוריסט.

אמאנולאה'ס מפלה

בערלין, 26 (ספ. טעל.) פון באמבעי מעלדעט מען דעם „בערלינער טאגעבלאט", אז די דירעקטע סבה פון דעם קעניג אמאנולאה'ס ענט-לויפען אויפ'ן אינדישען טעריטאריום איז די, וואס ער האט לעצטענס געליטען א שווערע מפלה אין דעם קאמף מיט די אויפשטענדיגע, בעת וועלכער ער האט פערלוירען 2.500 זעלנער — דער'הרג'עטע און פערוואונדעטע.

אנטלאפען איז אמאנולאה אויף אויטא'ס.

אלס איינציגען באגאזש האט ער מיטגענומען מיט זיך צוואנציג זעק מיט געלד.

מיטוואך פאהרט דער קעניג אמאנולאה אוועק פון באמביי און שווימט אפ אויף אן איטאליעני-שען דאמפער קיין אייראפא.

25-טער יאהרצייט נאכ'ן טויט פון ד"ר הערצל

לאנדאן, 26 (יט"א טעלעגראפיש) דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו האט פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו אלע ציוניסטישע לאנדעס-ארגאני-זאציעס, אז מ'זאל, ווי אמאימפאזאנטסטען פייערן דעם 25-יעהריגען יאהרצייט פון ד"ר טעאדאר הערצל, וואס פאלט אויס אין היינטיגען יאהר.

ערב דעם קאנגרעס וועט אין ציריך פארקומען א גרויסע הערצל-פערזאמלונג.

די פראגע פון אומצוטרוי אין דער ווארשאווער קהלה-פערוואלטונג

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אויף דער זיצונג איז בע-טראכט געווארען דער אומצוטרוי, וואס דער קהלה-ראט האט אויסגעדריקט דער פערוואלטונג.

נאך א לענגערע דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען נישט נעהמען צו קענטעניש דעם בעשלוס פון ראט וועגען אומצוטרוי, ווייל די ראט-זיצונג האט נישט געהאט קיין געזעצליכען קווארום.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און ווענערישע קרענקהייטען פענער - שוועכע, לישט אונטערזוכונג, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

עפענטליכע מעלדונג.

מיר מעלדען, אז צוליב דעם, וואס דער האנדווערקער-פעריין, אגראדאווא 9, פיהרט נישט קיין שום פראפעסיאנעלע טעטיגקייט, זענען מיר ארויסגעטרעטען און זיך

אנגעשלאסען אין אלגעמ. מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין, אלעע 1. מאי 2.

מיט אכטונג ציינג-סעקציע

(די סעקציע צעהלט 39 מאן).

פארזיצער: אברהם פאליינסקי

וו. „ יעקב דוד פאליינסקי, משה וואלמאן.

7560

קרעדיט=באנק פאר קליינהענדלער

6 פיעטריקאווער 6.

היינט, מאנטאג, ד. 27/5 ה. י. 7.30 אין אוונט קומט פאר

די פייערליכע

ערעפנונג פון דער באנק

צו וועלכען מיר לאדען איין אלע אונזערע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער פינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

בעמערקונג: פון דינסטאג, דעם 28. מאי, 9 פריה איז די באנק טעטיג און נעמט אן אלע ארט באנק אפעראציעס, ווי: אינקאסא און דיסקאנטא א.ז.וו.

7557

דער פּראָצעס געגען ראַטשיטשעז

אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס װעגען אַ פּאָליטישען מאָרד

בעלגראַד, 26. (ספּ. טעל).

דאָ הויבט זיך אָן דער פּראָצעס געגען דעם געוועזענעם רעפּוטאַט ראַטישש, וועלכער האָט דעם 20־טען יוני פ. י. אויף אַ זיצונג אין דער סקופּ־טשינאַ דערהרגעט 3 רעפּוטאַטען, און 2 פאַר־וואונדעט.

אַלס מיטשולדיגע זענען צוגעצויגען צו פאַר־אַנטוואָרטליכקייט די רעפּוטאַטען פּאָפּאָוויטש און דראַגולין יאָוואַנאָוויטש.

קיין פּובליקום װעט מען אין זאַל נישט אַ־ריינלאָזען.

די בעשולדיגטע פאַרטיידיגען 36 אַדוואָקאַטען, דער פּראָצעס װעט דויערען עטליכע וואָכען.

זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט

וועט פאַרקומען אין בערלין

לאָנדאָן, 26. (יט״א טעלעגראַפיש).

די זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט וועט פאַרקומען אין בערלין, און נישט אין לאָנ־דאָן צוליב דעם, וואָס פּראָפ. ווייצמאַן וויל זיך בעראַטען מיט עטליכע בערלינער פּראָפעסאָרען מכוח זיין געזונד־צושטאַנד.

צוליב דערזעלבער סיבה איז נישט בעוואוסט, צי פּראָפ. ווייצמאַן וועט בכלל קענען אַנטיילנעה־מען אין די זיצונגען.

ס'איז מעגליך, אַז ער וועט אָנוועזענד זיין אויף איינע אָדער צוויי זיצונגען.

קאַטעדרע פאַר העברעאישע ליטעראַטור און שפּראַך

אין דאָרפּאַטער אוניווערסיטעט

ריגא, 26. (יט״א טעלעגראַפיש).

דאָס בילדונגס־מיניסטעריום האָט בעשלאָסען צו עפענען ביים דאָרפּאַטער אוניווערזיטעט אַ קאַ־טעדרע פאַר העברעאישער ליטעראַטור און שפּראַך.

ראובן ברײַנין האָט זיך פײַן דערלעבט

אַז מען שטעמפּעלט איהם אַלס פאַר־רעטער פון ציון און יהדות...

ירושלים, 26. (יט״א טעלעגראַפיש).

אונטער'ן פאָרזיץ פון ביאַליק'ן איז אין תּל־אביב פאַרגעקומען אַ פערזאַמלונג וועגען די פאַר־פאָלגונגען פון רעליגיע, העברעאיש און ציוניזם אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַן אויפרוף צו די יודען אין דער גאַנצער וועלט, אַז זיי זאָלען אָנהויבען אַ שטאַרקע פּראָטעסט־אַקציע געגען די דערמאָהנטע פערפאָלגונגען אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

אין אַ בעזונדערער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט, אַז דער שריפטשטעלער ראובן ברײַנין, דער ציוני־סטישער וועטעראַן, שפּילט אַ פאַררעטערישע ראָל דורך זיינע איינזייטיגע ידיעות פון סאָוויעט־רוס־לאַנד, וועלכע ווענען געגען דעם יהדות און ציון.

אַ נייע צענטראַל-סינאַגאָגע אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל.

קאָנסטאַנטינאָפּאָל. (י.ט.א.) אויף אַ בעראַטונג פון היגען ראַבינאַט מיט די יודישע כלל-טוער איז בעשלאָסען געוואָרען צו בויען אַ נייעם גרויסען שוהל-בנין אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל. די נייע צענטראַל-סינאַגאָגע וועט געבוים ווערען נעבען דעם פּלאַץ פון דער אַמעריקאַנער גע־זאַנדשאַפט. די בוי-קאָסטען וועלען בעטרעפען 2,150,000 פונט.

די אַגיטאַציע געגען פערקוי־פען ערד יודען אין ארץ-ישראל

ירושלים. (י.ט.א.) אין קילקיליעה און די שכנות'דיגע דערפער זענען פאַרשפּרייט געוואָרען פּראָקלאַמאַציעס, וואָס וואָרנען די אַראַבישע בע־פעלקערונג נישט צו פערקויפען קיין ערד יודען.

די פּראָקלאַמאַציעס זענען אונטערגעשריבען דורך דעם געהיימנישפולען „בונד צו הרג'ענען די ערד-פערקויפער".

די פּלענער פון דער ים-המלח-קאָנצעסיע-געזעלשאַפט

ירושלים. (י.ט.א.) דאָ ווערט ערוואַרט אין קורצען דער פאָרזיצער פון דירעקטאָרען-ראַט פון דער ים-המלח-קאָנצעסיע-געזעלשאַפט גראַף לייטאָן. אין אַ געשפּרעך מיט פּרעסע-פאָרשטעהער האָט גראַף לייטאָן ערקלערט, אַז די געזעלשאַפט וועט זיך צוערשט בעשעפטיגען מיט צושטעלען פּאָטאַש אויף די נאָהענט-מזרח'דיגע מאַרקען און שפּעטער וועט זי אויך פערשפּרייטען איהר טע־טיגקייט אויף אייראָפּאַ.

געשטאָרבען טעאָדאָר וואָלפנער דער בעקאַנטער יודישער אינ־דוסטריעלער און פילאַנטראָפּ.

בודאַפּעשט. (י.ט.א.) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 65 יאָהר דער בעקאַנטער יודי־שער אינדוסטריעלער און פילאַנטראָפּ באַראָן טע־אָדאָר וואָלפנער. דער פערשטאָרבענער איז אין משך פון פיל יאָהרען געווען אַ מיטגליד פון פּאַר־לאַמענט און האָט בעקומען פיל מלוכה'שע אויס־צייכנונגען.

מוזולמענישע עולי-רגל'ניקעס דעמאָנסטרירען

געגען קריסטען, יודען און דער ארץ־ישראל־רעגירונג

יפו, (י.ט.א.) אַ גרופּע מוזולמענישע עולי־רגל'ניקעס, וואָס איז צוריקגעקומען פון רמלה, האָט איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע פאַר די היגע רעגירונגס-בנינים. איינציגע רעדנער האָבען געהאַלטען פיינדליכע רעדעס געגען דער רעגירונג, די קריסטען און יודען. די פּאָליציי האָט צעטרי־בען די דעמאָנסטראַנטען.

פייערונג צום אָנדענקען פון די יודישע זעלנער

וואָס זענען געפאַלען בעת די פריי־הייטס-קאַמפּען אין יאָהר 1848

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) אויפ'ן יודישען בית עלמין איז פאָרגעקומען אַ פייערונג ביים ברודער-קבר פון 50 יודישע זעלנער וועלכע זענען געפאַלען בעת די פרייהייטס-קאַמפּען אין יאָהר 1848.

ביים קבר האָבען געהאַלטען רעדעס הרב דר. גראָסמאַן און דער יודישער גענעראַל פון דער אונגאַרישער אַרמיי מאַרטין געלד.

נישט ווילענדיג געוואָרען אַ קריסט

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון אַ יודישען סטודענט אין אונגאַרן

בודאַפּעשט, (יט״א). דאָ איז פערצייכענט געוואָרען פאָלגענדער כאַראַקטעריסטישער פאַל, וואָס וואַרפט אַ שיין אויף די אַקאַדעמישע בעצי־הונגען אין אונגאַרן.

דער זוהן פון אַ יודישען פאַבריק־דירעקטאָר אַנדראָר ראַוויר האָט נאָכ'ן ענדיגען די מיטעל־שול זיך בעמיהט וועגען אָנקומען אין אוניווערזיטעט. די בילדונגס־מאַכט האָט איהם אָבער צוריקגעשיקט זיינע דאָקומענטען מיט'ן מאָטיוו אַז די "נומערוס־קלאַוזוס" קוואָטאַ פאַר יודישע סטודענטען איז שוין איבערפולט.

עמיצער האָט איהם געראָטען זיך ווענ־דען צו אַ געוועזענעם בעאַמטען סטע־פאַן קאַרסיי, וועלכער'ש וועט שוין פאַר איהם אַלץ ערלעדיגען און ער וועט אָנגענומען ווערען אין אוני־ווערזיטעט. אַנדראָר ראַוויר האָט זיך געווענדעט צו דעם אָנגעוויזענעם קאַרסיי, איהם איבערגעגעבען זיי־נע דאָקומענטען און די נויטיגע געלד־סומע, און אינגיכען האָט ער בעקומען אַ מעלדונג, אַז ער איז אָנגענומען געוואָרען אויפ'ן יורידישען פאַקולטעט אין דעברעטשינער אוניווערזיטעט.

מיט עטליכע טעג צוריק איז אַנדראָר ראַוויר אָפּגעפאָהרען קיין דעברעטשין, כדי אין רעקטאָראַט פון אוניווערזיטעט צו ערלעדיגען אַ געוויסען פאָר־מאַליטעט. דאָרט האָט מען איהם געגעבען אויף אויס־פילען אַ געוויסען פאָרמולאַר. אין דער רובריק „רעליגיע" האָט ער, ווי דער אמת איז, זיך אָנגע־געבען אַלס יוד. דאָ האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען אַז אין די אוניווערזיטעטס־פּאַפּירען פיגורירט ער אַלס רעפאָרמירטער קריסט און אַז דערביי אויך בייגעלעגט געוואָרען אַן'ענטשפּרעכענדער טויף־שיין. דער רעקטאָראַט האָט צוליב דעם איבערגע־געבען דעם ענין צו דער פּראָקוראַטור. בעשול־דיגונג, איהם אין דאָקומענטען־פעלשונג.

די פּאָליציי האָט פערפיהרט אַן'אויספאָרשונג און עס זענען אויפגעדעקט געוואָרען פאָלגענדע סענ־סאַציאָנעלע פּרטים פון דער ראַזיגער אַפער.

דער געוו. בעאַמטער קאַרסיי, וועלכען ראַוויר האָט איבערגעגעבען זיינע דאָקומענטען האָט זיך אָהן ראַווירס וויסען געמאָלדען אין ראַבינאַט און געמאָלדען ראַווירס אַרויסטריט פון יודענטום. נאָכדעם איז ער אַוועק מיט אַן'אונטערגעשטעלטען פערשוין אַלס כלומרשטן ראַוויר, און צוויי עדות צו אַ פּראָ־טעסטאַנטישען גלח, דאָרט אַרורכגעפיהרט די שמד צערעמאָניע פון דעם „בירגער אַנדראָר ראַוויר". אַזוי אַרום איז דער פרישגעבאַקענער קריסט אויפגענומען געוואָרען אין אוניווערזיטעט.

די פּראָקוראַטור האָט פערפיהרט אַ שטראָף־פּראָצעדור געגען אַפעריסט סטעפאַן קאַרסיי און גע־גען נישט־ווילענדיגען קריסט אַנדראָר ראַוויר.

אַ פויזנער בעשווינדעלט טאָמאַשאָווער פירמעס אויף 10 טויזענד זלאָטיס

(בריף פון טאָמאַשאָוו)

אין דער געזעלשאַפט פון אַ געוויסען הע־ך פון פויזען, איז מיט אַ צייט-צוריק געקומען קיין טאָמאַשאָוו איינער לעאָן אורבאָוויטש, איינוואוינער אין פויזען, אויף סטאַוונא 11, וועלכער איז אַרומגעגאַנגען דאָ בעקוקען די היגע סחורות און פאָרשטעלענדיג זיך אַלס אַנגעזעהענער גרויסער פויזנער סוחר, האָט אורבאָוויטש אויך דאָ געוואָלט מאַכען גרעסערע טראַנזאַקציעס. די היגע מאַנו־פאַקטור-לאַגעריסטען האָבען לכתחלה איהם גע־גלויבט און טאַקע מיט איהם איינגעגאַנגען אין האַנדעלס-בעציהונגען.

די ערשטע טראַנזאַקציע האָט אורבאָוויטש געמאַכט ביים היגען פאַבריקאַנט ה' ב. וויינבערג אויף אַ סומע פון 1,800 זל. געגעבען דערויף 300 זל. מזומן און אויף 1500 זל. וועקסלען.

ביים היגען מאַנופאַקטור-לאַגעריסט ה' מ. פּאַקין, האָט ער געמאַכט 2 קניות. דאָס ערשטע מאָל אויף אַ סומע 5,440 זל. געבענדיג דערביי 2,440 זל. מזומן, און אויף 3,300 זל. וועקסלען. דאָס צווייטע מאָל, צוליב'ן חשד פון ה' פּאַקין, האָט די טראַנזאַקציע בעטראָפען נאָר 1,584 זל. אויף וועלכען אורבאָוויטש האָט באַלד געגעבען קאַסע-געלט 384 זל. און אויף די רעשט—1,200 זל. ווידער וועקסלען.

אין מאַנופאַקטור-געשעפט פון ה' רובינעק, ביי וועמען ס'איז באַלד געמאַכט געוואָרען אַ טראַנזאַקציע אויף 5,782 זל. האָט ער דערלאַנגט מזומן 1,393 זל. און אויף 4,389 זל. אייגענע וועקסלען.

ווי ערשטוינט זענען די פירמעס שפּעטער געוואָרען, בעקומענדיג איינער נאָכ'ן צווייטען פּראָטעסטען. האָט מען געשיקט שליחים קיין פּוי־זען צו אורבאָוויטש, כדי געוואָר צו ווערען עפּעס מכּח די פּראָטעסטען, האָבען די שליחים גאָר געטראָפען אורבאָוויטשעס געוועזענע פּוסט און געשלאָסען, דערביי האָבען זיי זיך אויך אינפאָר־מירט, אַז די איינגעקויפטע אין טאָמאַשאָוו סחורות, וועלכע זענען זיינערצייט עקספּעדירט גע־וואָרען נישט קיין פויזען נאָר קיין לאָדז, האָט אורבאָוויטש פער'קנסט אין לאָדז אויף ביליגערע פּרייזען און דאָס וויכטיגסטע, וואָס ס'איז די גע־ליטענע פירמעס געלונגען צו אינפאָרמירען זיך איז, אַז אורבאָוויטש איז פערגאַנגענע וואָך אַרעס־טירט געוואָרען אין דאַנציג פאַר שווינדלערייען און דעפּראָודאַציעס. דער ענין איז די לעצטע טעג דאָ איבערגעגעבען געוואָרען דער פּאָליציי.

נ. אנע

א יוד בראש פון יוסטיץ-וועזן אויף נײַ-זעלאַנד

וועלינגטאָן, (י.ט.א.) דער יודישער ריכטער מיטשעל מייערס איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן אַמט פון שעף פון יוסטיץ-וועזן אויף ניי־זעלאַנד. מייערס, וועלכער איז איצט אַלט 59 יאָהר, איז פּרעזידענט פון יודישען געזעלשאַפט־ליכען קלוב אין וועלינגטאָן.

אין שייכות דערמיט איז ווערט צו דערמאָ־נען, אַז בראש פון יוסטיץ-וועזן אין אויסטראַליען שטעהט אויך אַ יודישער ריכטער, סער אייזיק אייזיקס.

א וואַוין-פערבאָט פאַר יודען אין אַן'אונגאַרישער שטאָט

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) אין דעם קליינעם אונגאַרישען שטעטעל קונמאַדראַס איז אַרויסגעגע־בען געוואָרען אַ פאַראָרדנונג, לויט וועלכער עס איז פערבאָטען געוואָרען די יודען זיך צו בעזע־צען אין דעם דאָזיגען שטעטעל.

געגען דער דאָזיגער פעראָרדנונג, וואָס שטעהט אין בולט'ער סתירה מיט די פערפאַליכטענ־דע געזעצען, איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פּראָטעסט אין אַ נערן מיניסטעריום.

די יודישע בעפעלקערונג אין די הויפּט-שטעט פון יוגאָסלאַוויען

בעלגראַד, (י.ט.א.) די יודישע בעפעל־קערונג אין זאַגרעב (אַגראַם) איז געשטיגען פון 5890 נפשות אין יאָהר 1921 ביז 8000 פּערזאָן אין יאָהר 1929.

אַזוי אַרום בילדען די זאַגרעבער יודען די צאָהלרייכע יודישע קהלה אין יוגאָסלאַוויען, ווייל די בעלגראַדער יודישע קהלה צעהלט נאָר 7200 נפשות. 90 פּראָצ. פון די זאַגרעבער יודען גע־הערען צו דער פאָרטשריטליכער קהלה. די איבע־ריגע געהערען צו דער אויטאָנאָמער אָרטאָדאָקסי־שער און ספרדישער קהלות. די זאַגרעבער יודען שפּילען אַ וויכטיגע ראָל אין דעם ווירטשאַפטליכען און געזעלשאַפטליכען לעבען.

70 יעהריגער געבורטסטאָג פון דר. אָטאָ וואַרבורג

ירושלים, (י.ט.א.) דער דירעקטאָר פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער עקספּערימענטאַל-סטאַ־ציע אין תּל אביב ביי דער ציוניסטישער עקזע־קוטיווע אין ארץ-ישראל דר. אָטאָ וואַרבורג האָט די טעג געפייערט זיין 70-יעהריגען געבורטס־טאָג. זיינע פריינד האָבען לכבוד איהם איינגעאָר־דענט אַנ'אויפנאַמע. דר. אָטאָ וואַרבורג איז אָב־געפאָהרען פון ארץ-ישראל קיין אייראָפּאַ.

סירישע פּרעסע פאָדערט צו בעזײַטיגען

פון מלוכה-אַרבייט אַלע ארץ-ישראל־בירגער

ירושלים, (י.ט.א.) ווי מען טיילט מיט פון דמשק, זענען דאָרט עטליכע צייטונגען אַרויס־געטרעטען מיט אַ פאָדערונג צו דער רעגירונג, אָבצוזאָגען אַלע בירגער פון ארץ-ישראל און לבנון, וואָס זענען בעשעפטיגט ביי מלוכה-אַרבייט אין סיריען און פערטרעטען זיי דורך סירישע בירגער.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט בעמערקט די אַראַבישע צייטונג "פּאַלעסטיין", אַז אין ארץ-ישראל האָט קיינער נישט אַרויסגערופט אַנ'עהנ־ליכע פאָדערונג צו דער ארץ-ישראל-רעגירונג לגבי סירישע מלוכה-בירגער אין ארץ-ישראל.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאַהניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען, ווי: הקלשדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסט־
ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

שפּרעכשטונדע פון 5—7 אין אָוונד.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאַווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאָכמ.

ס׳וועלען זיין הייסע דיסקוסיעס אבער קאַלטע בעשלוסן

נאָך איין עטליכע טעג וועט זיך צונויפקומען דער ראַט פון דער פעלקער־ליגע, צוערשט אַלס קאָמיטעט פאַר בעטראַכטען די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אוּן ראָן אַלס ראַט פון דער פעלקער־ליגע, אויף וועמענס טאָג־אָרדנונג עס וועט זיך צווישען אַנדערע פונקטען אויך געפונען די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

ווי בעקאַנט איז די דאָזיגע פראַגע אויפגעהויבען געוואָרען דורך דייטשלאַנד און קאַנאַדא אויף דער פריהעריגער סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראַט. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען ענדערען די פּראָצעדור פון דער פעלקער־ליגע־שוץ איבער די מינדערהייטען.

דער ראַט האָט זיך אויף דער פריהערדיגער סעסיע מיט דער פראַגע נישט געקענט קיין עצה געבען. די מלוכות וועלכע האָבען אונטערגעשריבען דעם מינדערהייטס־טראַקטאַט האָבען פּראָטעסטירט געגען ענדערען די פּראָצעדור, אַנדערע גרויסע מלוכות, האָבען בכלל נישט געוואָלט בעריהרען די דאָזיגע קיצלדיגע פראַגע. סוף־כל־סוף האָט דער ראַט בעשלאָסען דעם דייטשען און קאַנאַדישען פאָרשלאָג איבערצושיקען אין אַ ספּעציעלער קאָמיסיע וועלכע איז בעשטאַנען פון טשעמבערלען, שפּאַנישען פאָרשטעהער קווינאָנדע־לעאָן און דעם יאַפּאַנישען פאָרשטעהער אַראַטשי.

די דאָזיגע קאָמיסיע האָט אָפּגעהאַלטען איהרע זיצונגען אין לאָנדאָן האָט עפּעס בעשלאָסען אָבער וואָס, ווייסט נאָך קיינער נישט. דאַגעגען איז בעוואוסט, אַז פינף מלוכות: פּוילען, טשעכיען, יוגאָסלאַוויען, רומעניען, און גריכענלאַנד האָבען אויסגעאַרבייט און איבערגעגעבען דער דריי־מאַנטער לאָנדאָנער קאָמיסיע אַ בשותּפותדיגען מעמאָריאַל, אין וועלכען זיי פּראָטעסטירען ווי אַמשאַרפסטען געגען ענדערען דעם פּראָצעדור פון שוץ פון דער ליגע איבער די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. אין דעם מעמאָריאַל פון די פינף מלוכות ווערט געזאָגט:

אויב מען ערלויבט די מינדערהייטס־פּעטיציעס צוצוקומען פריי צום ראַט פון דער פעלקער־ליגע, אַנשטאָט די דאָזיגע פּעטיציעס צו בעטראַכטען אַלס אינפאָרמאַציאָנס־מאַטעריאַל, הייסט עס, אַז די מינדערהייטען ווערען בנוגע דעם ראַט געשטעלט אין דער־זעלבער רעכטליכער לאַגע וואָס די מלוכות, צו וועלכע די מינדערהייטען געהערען, אָדער מען מאַכט פון די מינדערהייטען גלייכע מיטגלידער ווי די מלוכות.

דער קאָנגרעס ווידער פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען האָט איבערגעגעבען דער לאָנדאָנער קאָמיסיע אַ גאַנץ אַנדערען מעמאָריאַל. דער קאָנגרעס האָט געפאָדערט צו שאַפען אַ שטענדיגע מינדערהייטס־אינסטיטוציע ביי דער פעלקער־ליגע, אַלע רעבאַטען וועגען די מינדערהייטען זאָלען זיין עפענט־ליכע.

אויף דער צוזאַמענפאָהר פון די געזעלשאַפטען פריינד פון דער פעלקער־ליגע האָט די טעג אָנגענומען אַ רעזאָלוציע וועגען דער מינדערהייטס־פראַגע אין דער רעזאָלוציע ווערט געפאָדערט אַז דער גאַנצער ענין זאָל איבערגעגעבען ווערען אין אינסטיטוט צו פאָרשען אינטערנאַציאָנאַלע פּראָבלעמען און אַז ביים בעטראַכטען וועלכע ס׳איז פראַגע פון די מינדערהייטען זאָלען צוגעלאָזען ווערען זאַכקענער, וועלכע זענען אין דער פראַגע דירעקט פאַראינטערעסירט.

די דייטשע רעגירונג האָט פאַר דער מאַדרידער סעסיע צוגעשיקט אַ מעמאָראַנדום צו דער פעלקער־ליגע וועגען דער מינדערהייטס־פראַגע. ביז־איצט ווערט דאָרט געזאָגט — איז דער אויסיכט איבער דער לאַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פערשידענע מלוכות געווען אָהן אַ סיסטעם. דאָס מוז גע־ענדערט ווערען. ס׳דאַרף געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלען קאָמיטעט וועלכער זאָל זאַמלען מאַטעריאַל וועגען דער לאַגע פון די מינדערהייטען! זאָל אויפקלערען פּרינציפּיעלע ענינים, זאָל אָננעהמען פּראָיעקטען און פאָרשלאָגען און זאָל אַלע זיינע בעריכטען איבערגעבען דער ענטשפּרעכענדער אינסטאַנץ פון דער פעלקער־ליגע. דער דייטשער מעמאָראַנדום שטעלט נאָך ווייטערדיגע פאָדע־לאַנגען.

מיט אַ־אַ שפע פון פאָרשלאָגען, מעמאָריאַלען, און מעמאָראַנדומס וועט דער פעלקער־ראַט אין עטליכע טעג אַרום צוטרעטען צו בעטראַכטען די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. ס׳וועט זיכער קומען צו אַ זעהר הייסע דיסקוסיע, אָבער ווי ס׳איז פאָראויסצוזעהן צו זעהר קאַלטע בע־שלוסען. די איצטיגע סעסיע איז בשום אופן נישט קיין גרונד פאַר אָפּטימיזם מצד די פּעראינטערע־סירטע אַליין — דאָס הייסט מצד די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און הארץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע
אין דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

אַהן אַ געזעלשאַפטליך לעבען

די ציוניסטישע בעוועגונג און דאָס יודישע לעבען אין ענגלאַנד

(אַ בריף פון ריגע)

אין רינע ווילט איצט דער דירעקטאָר פון נאַציאָנאַל־פאָנד אין ענגלאַנד ה׳ לעאָפּאָלד שען, וועלכער שטאַמט פון לעטלאַנד, אָבער זייט 1915 האָט ער זיך בעזעצט אין ענגלאַנד.

ה׳ שען האָט זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דער ציוניסטישער בעוועגונג אין ענגלאַנד און וועגן דעם אָרטיגען יודישען לעבען בכלל, אויף׳ן פאָלגענדען אופן:

דער נאַציאָנאַל־פאָנד אין ענגלאַנד איז אַ בעזונדערער אָרגאַן און איז אינגאַנצען אָפּגעטיילט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. דער נאַציאָנאַל־פאָנד האָט אַן אייגענעם פּרעזידיום און פיהרט אַ בעזונדערע פּראָפּאַגאַנדע.

די הכנסות פון קרן־היסוד אין ענגלאַנד זענען לעצטענס בעדייטענד געשטיגען. אין יאָהר 1923 האָט דער נאַציאָנאַל־פאָנד געהאַט 18,000 פּושקעס, וועלכע האָבען אַריינגעבראַכט נישט מעהר, ווי דריי טויזענד פונט, אין פערגאַנגענעם יאָהר זענען שוין אויסגעלייזט געוואָרען 30,000 פּושקעס, וועלכע האָבען געגעבען 8.500 פונט. די אַלגעמיינע הכנסות פון קרן קימת זענען געשטיגען פון 7.000 פונט אין יאָהר 1924 ביז 32.000 פונט אין פער־גאַנגענעם יאָהר.

איינע פון די וויכטיגסטע אויפטוען פון דעם יו־דישען נאַציאָנאַל־פאָנד אין ענגלאַנד, איז דאָס אַר־גאַניזירען די ארץ־ישראל־אויסשטעלונג אין לאָנ־דאָן, וואָס איז אַחורך מיט גרויס ערפאָלג.

בכלל האָט זיך די שטימונג פאַר ארץ־ישראל אין משך פון לעצטען יאָהר שטאַרק פערבעסערט — האָט ווייטער עקלערט ה׳ שען. די גרעסטע ענגלישע מלוכה־מענער זענען זעהר גוט געשטימט לגבי דער ציוניסטישער בעוועגונג. עס איז אמת, פערהאַן אַ קליינער קרייז ענגלישע פּאָליטיקער, וואָס שטיצען די אַראַבער, צווישען זיי איז אָבער נישט פערהאַן קיין איין אָנגעזעהענער מלוכה־מאַן.

בכלל איז אין ענגלאַנד נישטאָ קיין אַנטי־סעמיטיזם. דאָך לאָזען זיך מערקען איינינע נישט ווינשענסווערטע דערשיינונגען, למשל דאָס נישט אָננעהמען יודען אין די בעסטע אַריסטאָקראַטישע שולען, אין געוויסע ספּאָרט־קלובען. די דאָזיגע ער־שיינונגען ווערען בעקעמפט דורך דער פּרעסע.

גלייך נאָך דער מלחמה איז אין לאָנדאָן, לויט׳ן מוסטער פון דייטשען „האַקענקרייצלער" גע־שאַפען געוואָרען אַן־אולטרא־פּאַטריאָטישע אָרגאַ־ניזאַציע „בריטאָן", וועלכע איז אַרויס מיט די בע־קאַנטע לאָזונגען: „שיקט אַרויס די יודען פון לאָנ־דאָן", „פאָהרט קיין ירושלים", א.אַ.וו. די יודען האָ־בען בשעתו בעהאַנדעלט די פראַגע און בעשלאָסען נישט צו רעאַגירען אויף דער אַנטיסעמיטישער העד־צע, און באמת, אין צוויי־דריי יאָהר אַרום איז די אָרגאַניזאַציע פון זיך אַליין אונטערגעגאַנגען.

די יודען אין ענגלאַנד נעהמען אַ גרויסען אַנ־טייל אין אַלגעמיינעם פּאָליטישען און ווירטשאַפטלי־כען לעבען, בעת די וואַהלען אין פּאַרלאַמענט, וואָס דאַרפען אין קורצען פּאָרקומען פיגורירען יודען אַלס קאַנדידאַטען פון דריי פּאַרטייען — קאָנסערוואַ־טיסטען, לייבאָר־פּאַרטיי און ליבעראַלען, — אָבער קיין יודיש־ענגלישע פּאָליטיק ווערט נישט געפיהרט און יודען שטימען נישט פאַר דעם קאַנדידאַט, נאָר דערפאַר, ווייל ער איז אַ יוד, בלויז איינצעלנע יודישע וועהלער, וואָס שטאַמען פון מזרח־אייראָפּא שטימען רווקא פאַר אַ יודישען קאַנדידאַט.

יודישע אינטערעסען איז אין ענגלישען פּאַר־לאַמענט לעצטענס אויסגעקומען צו פערטיידיגען נאָר איין מאָל. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען שחיטה־פערבאָט. אַ דאַנק די בעמיהונגען פון רעפּוטאַט פינבערג, איז דאָס געזעץ אָנגענומען געוואָרען אין אַזאַ פאָרם, דאָס די יודישע שחיטה איז בכלל נישט בעריהרט געוואָרען.

די יודען אין ענגלאַנד טיילען זיך אויף צוויי קאַטעגאָריעס: איינגעבוירענע ענגלישע יודען און אַריינגעפאָהרענע יודען פון מזרח־אייראָפּא. עס איז אָבער אינטערעסאַנט אַז די קינדער, פון די מזרח־יודען אַסימילירען זיך גיכער פאַר די קינדער פון די איינגעבוירענע ענגלישע יודען. די סיבה דערפון איז, וואָס דער מזרח־יוד בעמיהט זיך, וואָס גיכער זיך צו „פערענגלישען" און גיט דערפאַר זיינע קינ־דער אַן׳עכט ענגלישע דערציהונג. בכלל אינטערע־סירט זיך דער ענגלישער יוד זעהר ווינציג מיט די יודען אין אַנדערע לענדער. מעהר אינטערעס ווייזט אַרויס דער ענגלישער יוד פאַר דער ציוניסטישער בע־וועגונג. די העברעאישע שפּראַך איז אין ענגלאַנד איצט זעהר פערשפּרייט. די יודישע שפּראַך ראַ־גענען — האַלט ה׳ שען — שטאַרבט אָפּ אין ענג־לאַנד. די איינציגע יודישע שול פון דער לינקער אַרבייטערשאַפט, האָט זיך געמוזט פערמאַכען.

קיין יודיש־געזעלשאַפטליך לעבען איז אין ענגלאַנד צום בעדויערען נישטאָ. עס זענען אמת גע־מאַכט געוואָרען פּרובען צו שאַפען אַ יודישען נאַ־ציאָנאַל־קלוב, אָבער דער קלוב האַלט ביים אונ־טערגעהן.

עס זענען פערהאַן אין לאָנדאָן צוויי סינאַגאָגען פעדעראַציעס — פון די ענגלישע יודען און פון די אַריינגעקומענע יודען. די ערשטע פעדעראַציע צעהלט 24 סינאַגאָגען, און האָט אַ בודושעט פון 90,000 פונט אַ יאָהר. די סינאַגאָגען־פעדעראַציע פון די אַריינגעקומענע יודען איז עטוואָס קלענער און בראש פון איהר איז די גאַנצע צייט געשטאַנען דער פערשטאָרבענער לאָרד סוויטלינג. דער לעצ־טער האָט אָבער אין אַ געוויסער מאָס אָפּגעשטויסען די מזרח־יודען פון דער סינאַגאָגע. ווייל אַלס פּרע־זידענט פון דער פעדעראַציע האָט ער אויף דער פער־זאַמלונג נישט ערלויבט רעדען אַנדערש, ווי ענג־ליש. דער איצטיגער פּאָרזיצער פון דער פעדעראַ־ציע איז דער מיטגליד פון לאָנדאָנער שטאָט־ראַט דייווים, אַ יונגערמאַן פון 23 יאָהר, דייווים גע־הערט צו דער לייבאָר־פּאַרטיי וואו ער האָט אַ גרוי־סע השפּעה, און איז גלייכצייטיג אויך אַ הייסער ציוניסט.

די ענגלישע יודען האָבען אַן־אייגענעם פּאַר־לאַמענט אין געשטאַלט פון דעם „אַוף־גערופענעם באָרד אָף רעפּוטיס".

אין דעם „באָרד אָף רעפּוטיס" זענען פער־טרעטען 250 רעלעגאַטען, וועלכע ווערען געוועהלט דורך די בעזונדערע סינאַגאָגען. די ציוניסטען בע־זיצען אין דעם „באָרד אָף רעפּוטיס" אַן־אַבסאָלוטע מעהרהייט־ דער „באָרד אָף רעפּוטיס", וועלכער צעהלט אַן׳ערך 50,000 מיטגלידער, בעהאַנדעלט אַלע יודישע פראַגען און פיהרט אַ גרויסע פילאַנטראָ־פּישע אַרבייט. ספּעציעל וויכטיג איז די טעטיגקייט פון דער קאָמיסיע פאַר אויסערליכע ענינים (פאַריען קאָמיטעט), וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורך ה׳ לוסיען וואָלף. (יט״א).

דער סעקרעטאַר סטאַלין

דער געוו. סאָוויעטישער יוסטיץ־מיניס־טער, פיהרער פון די לינקע סאָצ.־רעוואָ־לוציאָנערען, דער בעקאַנטער יודיש־רוסי־שער שרייבער י. שטיינבערג גיט איבער אין ניו־יאָרקער „טאָג" פאָלגענדע אינטע־רעסאַנטע כאַראַקטעריסטיק וועגען דעם היינטיגען סאָוויעטישען דיקטאַטאָר, און אינטערעסאַנטע ערינערונגען וועגען לע־נין, טראָצקין און סטאַלין.

1.

אויב עס איז אין די ערשטע שטורעמדיגע חדשים פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע געווען אַ בעשיידענער מענש צווישען די באָלשעוויקעס איז דאָס געווען — סטאַלין. ער האָט זיך נישט גע־ריסען אויף די רעדנער־טריבונעס, אַרום וועלכע עס האָבען זיך געגאָסען די טויזענדער מענשען־כוואַליעס. ער האָט נישט פאָרמולירט אין אַ שאַרף געטאָקטער פאָרם וועלכען נישט איז לאָזונג וואָס זאָל טרומפּליהען איבערן לאַנד. ער האָט נישט פערחדושט די וועלט מיט וועלכען נישט איז פלוצימדינען דעקרעט וואָס זאָל זיין אָריגינעל אָדער טיפזיניג. דער מאָגערער גרוזינער אין די מיטעלע יאָהרען מיט דער טונקעלער פנים־פאַרב און די שאַרף גלאַנצענדיגע אויגען, סטאַלין, האָט זיך מיט אַ כיון, צי לויט זיין נאַטור, בעהאַלטען הינטער די פּלייצעס פון אַלע אַנדערע באָלשע־וויסטישע קאָמיסאַרען. ער איז געווען נישט מעהר, ווי אַ „קאָמיסאַר פאַר נאַציאָנאַלע ענינים", אַ פּאָסטען, וואָס האָט נאָך דעמאָלט נישט געהאַט קיין גרויסען ווירקונגס־קרייז.

סטאַלין איז אָבער שטענדיג אויפגעטראָטען מיט דער גרעסטער חוצפּה זיין חוצפּה און זיין זיכערקייט האָבען זיך גענומען דערפון, וואָס ער איז תּמיד געשטאַנען הינטער די פּלייצעס פון לענינען. לענין האָט געהאַט אַ סך אייגענע מענ־שען אַרום זיך, וועלכע זענען איהם געווען אי־בערגעגעבען מיט לייב און לעבען, וועלכע האָ־בען אפילו איבערגענומען די אויסערליכע אַרט פון זיין רעדען און זיינע תּנועות. אָבער דערביי האָט יעדער פון די דאָזיגע „געצענדינער" דאָך געהאַט עפּעס אַן׳אייגענעם פּנים: זינאָוויעוו, קאַ־מענעוו, בוכאַרין, סווערדלאָוו און אַנדערע זענען געווען לענינס שאָטענס, אָבער אייגנאַרטיגע שאָ־טענס. סטאַלין האָט אָבער נישט געוואָלט זיין מעהר ווי אַ קאָפּיע, ווי אַ ווידער־קול, ווי דער אינסטרומענט פון לענינען. עס איז געווען בטבע, אַז לענין זאָל אַ מאַך טון מיט׳ן קאָפּ, און סטאַלין דאָט שוין פערשטאַנען, איז זיך שטיל פערשוואונ־טען פון צימער און איז באַלד צוריקגעקומען מיט אַ פערפאַסטען בעפעהל, און ווייל ער איז געווען פאַר לענינען דער איבערגעבענסטער אינסטרו־מענט, האָט ער אויך געקאָנט שטענדיג צוריק־ווירקען אויף לענינען גופא. עס איז שוין שטענ־דיג געווען אַזוי, אַז דער נאָהענטסטער „קרוב למלכות" איז אָפּטמאָל מעכטיגער ווי דער מלכות אַליין.

איך געדענק ווי איך האָב געהאַט מיט איהם דעם ערשטען צוזאַמענשטויס. סיי דער נישטיגער ענין, סיי זיין אַרט רעאַגירען איז געווען גענוג כאַראַקטעריסטיש. פאַר׳ן אַנהויב פון אַ געוויסער זיצונג פון דער רעגירונג, איז ער בעשיידען צו־געגאַנגען צו מיר און געפרעגט, צי קאָן ער קרי־גען פאַר זיין נאַציאָנאַלען קאָמיסאַריאַט איינס פון די געביידעס, וואָס האָבען געהערט צו דעם יוס־טיץ־מיניסטעריום. מען דאַרף דערצו בעמערקען, אַז פרייע געביידעס, פערלאָזענע פון די צאַרישע ביוראָקראַטען, זענען דעמאָלס געווען אין פּעטראָ־גראַד לרוב. קיין פּראָבלעם איז דאָס נישט געווען. אויף זיין אָנפרעגע האָב איך סטאַלינען געענט־פערט, אַז איך האָב נישט דאַגעגען, אָבער איך מוז אָנפרעגען ביי מיין קאָלעגע, וועלכער האָט אונטער זיך אַלע געביידעס פון יוסטיץ־מיניסטער־יום. איך האָב אָבער נאָך נישט צייט געהאַט צו פערענדיגען מיינע ווערטער ווי סטאַלין האָט זיך פּלוצים, לויט דער אַרט פון מזרח־מענשען, אָנגע־צונדען מיט פייער, דערלאַנגט אַ שפּריץ מיט די אויגען און אַרויסגעזאָגט דורך די ציינער: „וועט איהר מיר דאָס הויז נישט געבען, שיק איך מאָר־גען אַ ראָטע רויט גוואַרדייער, וועלכע וועלען עס פערנעמען מיט געוואַלד!"... אַזוי רעדט איין חבר צום אַנדערען, בעת ביידע אַרבייטען אין איין רעגירונג! עס פערשטעהט זיך, אַז איך האָב איהם געענטפערט אויף דעם זעלבען חבר׳שען אופן, אַז „אייער ראָטע וועט מאָרגען קומען אַהין, וועט זי שוין געפינען צוויי ראָטעס אַנדערע רויט־גוואַר־דייער, וועלכע וועלען זיי ווייזען דעם וועג"!.. סטאַלין איז זיך רוהיג בעשיידען אָבגעטראָטען אַן אַ זייט און מען האָט זיך שפּעטער איינגע־טיילט מיט די געביידעס אויף אַ סך אַן׳איינמאָ־כערען וועג.

קוקענדיג אויף דער רעוואָלוציע מיט לענינס אויגען, האָט סטאַלין לכתּחילה בעטראַכט אַלע גלייכהייטען נאָר און אויסשליסליך פון פּאַרטיי־אישען שטאַנד־פונקט. אַלס קאָמיסאַר פאַר נאַציאָ־נאַלע אָנגעלעגענהייטען, האָט ער געגרינדעט נע־בען זיך אונטער־קאָמיסאַריאַטען פאַר די איינצעל־נע נאַציעס פון רוסלאַנד. ביסלעכווייז פלעגט ער פערעפענטליכען די נעמען פון די אונטער־קאָמי־סאַרען אין צייטונג. ער האָט זיך בעשטעלט אַן׳־אַרמענישען, אוקראַינישען, אַ טאָטערשען א.א.וו. שליח. אין איין פריהמאָרגען לייען איך דורך: יודישער קאָמיסאַריאַט — חבר דימענשטיין. איך האָב אַזאַ נאָמען קיינמאָל נישט געהערט אין דער יודישער עפענטליכקייט. ביי דער געמיינזאַמער אָוונד־זיצונג, געה איך צו צו סטאַלינען און פרעג איהם: „וואו האָט איהר גענומען דעם מענ־שען? צי וואָלט מען נישט גערדאַרפט אַריינגעהמען עפּעס איינעם פון דער יודישער סאָציאַליסטישער וועלט? אַנישט וועט ער דאָך נישט האָבען קיין איינפלוס אין דער יודישער עפענטליכקייט"...

דערויף האָט סטאַלין געגעבען אַ קוועטש מיט דער פּלייצע און געענטפערט: „דימאַנטשטיין איז אונזערער, אַ באָלשעוויק, מיר קענען איהם גוט, ער איז געווען פערשיקט אין סיביר. צו וואָס דאַרפען מיר האָבען די יודישע עפענטליכקייט? ער דאַרף זיין פערבונדען נישט מיט איהר, נאָר מיט אונז"...

מען דאַרף זיך נאָר גוט צוהערען צו די דאָ־זיגע ווערטער אום צו פערשטעהן פאַרוואָס סטאַ־לין האָט שפּעטער, ביסלעכווייז זיך אָבגעזונדערט פון אַלע מעגליכע עפענטליכקייטען. ער האָט סאַר־קאַסטיש־בעשיידען געשמייכעלט איבער דער בירגערליכער, דערנאָך איבער דער סאָציאַליסטישער און לינק־סאָציאַליסטישער, דערנאָך איבער דער קאָמוניסטישער עפענטליכקייט. „ער דאַרף זיין פערבונדען נישט מיט איהר נאָר מיט אונז"... די פּאַנאַטישע איבערצייגונג, אַז ביי „אונז" ליגט דער גאַנצער אמת האָט געהערשט אין איהם אָהן וועל־כע ספיקות. איך האָב נישט געזעהן ביי איהם ווען עס איז עפּעס אַזעלכעס ווי צווייפלען, גריבלען זיך, טראַכטען און איבערטראַכטען. ס׳איז ביי איהם געווען מעהר כּעס און פעראַכטונג צו יענעם, פאַרוואָס ער האָט נישט די זעלביגע איבערציי־גונג, וואָס ער, סטאַלין, האָט.

ד״ר י. שטיינבערג

ניער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

27
מאָנטאָג
יז
אייר תרפ"ט

מאַי
זון-אויפגאַנג 3.27
זון-אונטערגאַנג 7.39

צוזאַמענפאָהר פון קאָאָפּעראַטיווע בענק

אין לאָקאַל פון דער האַנדווערקער באַנק (פּאָלודניאָווא 4) איז נעכטן פאָרגעקומען דער 2-טער צוזאַמענפאָהר פון די קאָאָפּעראַטיווע בענק אין לאָדזער ראַיאָן. צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען עטליכע און פערציג דעלעגאַטען פון 38 קאָאָפּעראַטיווע בענק. ס'זענען אויך צוגעלאָזט געוואָרען 34 געסט מיט בעראַטונגס-רעכט. פערטראָטען זענען געווען פאָלגענדע שטעט: לאָדז, פּאַביאַניץ, זד. וואָליאַ, בלאַשקי, שעראַדז, קאַליש, טורעק, גלאָוונאַ, סלופּצא, קלאָדאָווא, בעלכאַטאָוו, ראַדאָמסק, פּעטריקאָוו, אוניעוו, וועלון, אָזאָרקאָוו, לענטשיץ, סאָמפּאָלנאָ, אַלעקסאַנדער, זגערזש, בזשעזשין, קאָנין א. אַנד. פון דער וואַרשאָווער צענטראַלע זענען געקומען דירעקטאָר בערקענהיים און אינספּ. שמויש. דעם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט אין נאָמען פון ראַיאָן-קאָמיטעט ה' ראָבאַשינסקי (זד. וואָליאַ) און אין פּרעזידיום זענען אויסגעוועהלט געוואָרען אַדוו. צימערמאַן, (פּאָרזיצער,) ראָאָר ל. ראָזענבערג דיר. פערלשטיין און די ה"ה העלער (שעראַדז) און פוקס (אָזאָרקאָוו).

נאָכדעם ווי דער צוזאַמענפאָהר איז בעגריסט געוואָרען דורכ'ן דיר. טעמפּעלהאָף אין נאָמען פון דער האַנדעלס-קאַמער איז געוועהלט געוואָרען אַ מאַנדאַט-קאָמיסיע פון די ה"ה וואַלדפיש (זד. וואָליאַ) פעלדמאַן (אָזאָרקאָוו) און בראַם (קאָנין).

בנוגע דיין וואַהל פון אַ פערמאַנענט-קאָמיסיע
געוואָרען אַז יעדערע גרופּע פון
דער קאָמיסיע צו 1 פערטרעטער.

די וואַהלען גופא זענען אָפּגעלעגט געוואָרען אויף נאָכמיטאָג, דערווייל איז מען צוגעטראָטען צום טעטיגקייטס-בעריכט וועלכן ס'האָט אָפּגעגעבן ה' קליינמאַן (פּאַביאַניץ).

דער בעריכט שטעלט פעסט, אַז די קאָאָפּעראַטיווע בענק האַלטן זיך אין ענטוויקלען און וואַקסן אויס אויף דער פּראָווינץ צו אַ וויכטיגען פאַקטאָר אין יודישן ווירטשאַפטליכן לעבען, בפרט פאַר דעם מיטעלשטאַנד. וואָס אַ מאָל ווערן אַלץ גרעסערע גרופּען מיטגלידער אַריינגעצויגען אין די בענק. די בענק ווענען אָבער צו שוואַך און קריגען צו ווייניג שטיצע פון דער צענטראַלע סיי מאַטעריעל און סיי גייסטיג. נאָכדעם האָט זיך אָנגעהויבן דער וויכוח אַרום בעריכט אין וועלכן ס'האָבן אַנטייל גענומען ראָס רוב דעלעגאַטען, אַלע האָבן זיך געקלאָגט, אַז דער ראַיאָן-קאָמיטעט האָט אַרויסגעוויזען ווייניג איניציאַטיוו און ריהרעווריגקייט.

אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פערמאַנענט-קאָמיסיע פון ה"ה פרוזאַן וואַלדפיש (זד. וואָליאַ), יעלען, וואַלמאַן (לאָדז), קאַרמאַן, יאַקובאָוויטש (טורעק), און יאַכימאָוויטש.

דירעקטאָר בירקענהיים האָט געהאַלטן אַן אינטערעסאַנטען רעפעראַט וועגן דער לאַגע און די בעוועגונג.

פאַר די לעצטע חדשים איז די צאָהל מיטגלידער געוואַקסן פון 168 אויף 189 טויזענד; די בילאַנס-סומע פאַר'ן ערשטען קוואַרטאַל פון 1929 בעטרעפט 165 מיליאָן זל., די איינענע מיטלען זענען געוואַקסן פון 12.430,000 זל. אויף 13 מיליאָן 200.000 זל. דער קריזיס האָט זיך אָפּגערופען און די פּקדונות זענען געפאַלען פון 39 אויף 38 מיליאָן זל. די אינקאַסאָ פון 306 מיליאָן — אויף 266 מיליאָן זל. די יודישע בעפעלקערונג לעבט איבער אַ שווערען קריזיס און צוליב דעם האָבן זיך איינינע בענק געפונען אין אַ געפעהרליכער לאַגע, ווען ביז'איצט פלעגען די בענק וואַקסן און זיי האָבן זיך אין זייער אָנועהן און בערייטונג כמעט ווי יפערדאָפּעלט אין לעצטען יאָהר, האָבן זיי זיך אין ערשטען קוואַרטאַל פון ה. י. אָפּגעשטעלט אי' זייער ענטוויקלונג. ערשט אין מאַי הויבט זיך אָן אַ געוויסע בעסערונג.

די נייע לייטונג פון דער צענטראַלער קאָאָפּעראַטיווער באַנק האָט געשאַפען אַ בעראַטענדע קערפערשאַפט דעם אַזוי-גערופענעם פינאַנץ-ראַט צו וועלכן ס'ענען צוגעצויגען געוואָרען אָנגעזעהענע יודישע פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע טוער.

די צענטראַלע באַנק האָט ביז איצט געהאַט כמעט אַ נאָרמאַלען צופלוס פון אויסען אויף 20 פּראָצענט פון איהרע הכנסות. איצט וועלען זיי וואַרשיינליך אויפהערען און די באַנק פערנעהמט זיך צו שאַפען אַ בעוועגליכען רעזערוו-פאָנד, וועלכען זי זאָל איבערוואַרפען וואוהין און ווען ס'וועט זיין נויטיג.

דער פינאַנץ-ראַט פערנעהמט זיך איצט מיט'ן פּלאַן צו שאַפען אַן עקאָנאָמישען צענטער, וואָס זאָל זיך בעשעפטיגען מיט אַ פּלאַנמעסיגער איינשטעלונג פונ'ם גאַנצען יודישען ווירטשאַפטליכען לעבען, זיינע אַרבייטען וועלען קענען האָבן אַ וויכטיגער השפּעה אויפ'ן גאַנג פון די פערשידענע אונטערנעהמונגען און שריט אויפ'ן ראָזיגען געביט.

כדי צו פערלייכטערן דעם שווערען איבערגאַנגס-מאָמענט פון דער סאַנאַציע אין דער צענטראַלער באַנק האָט זיך די באַנק געווענדעט צו גרעסערע בענקער אינסטיטוציעס מיט אַ פאָרשלאַג אויסצובאָרגען איהר סומען נישט ווייניגער ווי טויזענד דאָלאַר אויף צייטען ביז איצט האָבן זיך אָפּגערופען אַ רייה אינסטיטוציעס און ס'ענען שוין אַריינגעפלאָסען אַלס פּקדונות (ווקלאַדען) העכער 40 טויזענד דאָלאַר און ס'ווערען רערוואַרט רעקלאַרירטע נאָך אַנ'ערך צוואַנציג טויזענד דאָלאַר.

אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון „פונדישאַן" אין בערלין זאָלען בעשטימט ווערען נייע 200,000 דאָלאַר פאַר דער באַנק. אַ סאַנאַציע איז דורכגעפיהרט געוואָרען אויך אין דער באַנק פיהרונג. ס'ענען פערקלענערט געוואָרען די הוצאות אויף 27-28 טויזענד זל. אַ חודש.

דער נייער אַרבייטס-פּלאַן זעהט פאָר אַ רעצענטראַליזאַציע. ס'ווערען איינגעשטעלט ראַיאָנען: גאַליציען, פּאָלעסיע, וואָלין, לאָדז, קעלץ, וואַרשאָ, לובלין. די לייטונג וועט זיך געפונען אין די הענד פון אַ ראַט, וואָס וועט בעשטעהן פון 17 פּערזאָן און וועט געוועהלט ווערן דורך 84 פערטרעטער פון די ראַיאָנען, פון די האַנדווערקער, קליינהענדלער, און לאַנדווירטשאַפט-קאָאָפּעראַטיוון. איינמאָל אין דריי יאָהר וועלען פאָרקומען קאָנגרעסען פון אַלע קאָאָפּעראַטיוון. די איצטיגע ראַיאָן-פערטרעטונגען וועלען דעריבער פון איצט אָן בעקומען אַ וויכטיגערע בערייטונג און אַ גרעסערן אַרבייטס-פעלד.

נאָכדעם האָבן נאָך געלעגען רעפעראַטען וועגן דער קאָאָפּעראַציע אינספּ. שמויש, ד"ר טאַרטאַקאָווער און ה' מאָרגנשטערן.

אין ראַיאָן-קאָמיטעט זענען געוועהלט געוואָרען: אַדוו. צימערמאַן (לאָדז), ד"ר טאַרטאַק (לאָדז), איזאַק לעווקאָוויטש („פּשענדזאַ"), יאָכימאָוויטש (טורעק), אַהרנאָוויטש (אָזאָרקאָוו), שטולמאַן (שעראַדז), ראָבאַשינסקי (זד.-וואָליאַ), קליינמאַן (פּאַביאַניץ), קאַגאַן (טאָמאַשאָוו-מאַזאָוויעצק) און פּרייער (קאַליש).

שטיצט אָרימע קינדער!
קויפט היינט
„הרצליה"
דעם אָפּצייכען לטובת די אכראנקע

20-יעהריגער יובל פון יתומים-הויז

(—) נעכטן איז פאָרגעקומען די פייערונג פון 20-יעהריגען יובילייַ פון דער געזעלשאַפט פאַר יתומים-שוץ (פּאָלנאָצנאַ 38). די געזעלשאַפט האַלט אויס אַ יתומים-הויז אַ. נ. פון פרוי הערשבערג אין אַ סאַנאַטאָריום „ראָזאַליאַ" אויפ'ן נאָמען פון פרוי ניידאַ. פאַראַיאָהרען איז פאָרגענומען געוואָרען אַ גרינדליכער רעמאָנט אויף פּולנאָצנאַ 38 און די פייערונג איז צוזאַמענגעפאַלען מיט'ן חנוכת-הבית.

צו דער פייערונג איז געקומען אַ גרויסער עולם, פריינד פון דער אינסטיטוציע, צווישען זיי די אָנגעזעהענסטע כלל-טוער פון שטאָט. דעפּ. ראָזענבלאַט, פּרעזעס מינצבערג, לאַווניק יאָעל פּרעזעס עטינגאָן, ג. גיידאַ, ראַטמאַן ב. וואַקס, סט. יאַראָטשינסקי, דיר. גראַף, אַרטור שיק, אַדוו. ווייצמאַן. ס'זענען אויך געקומען מצד דער אויפזיכטס-מאַכט דער שטעטישער סטאַראָסטאַ סטשעמינסקי, דער לייטער פון דער אָפּטיילונג פאַר סאָציאַלער שוץ ביי דער וואָיעוואָדזשטווע ה' וואָיטשעכאָווסקי, וועלכער האָט בעגריסט אין נאָמען פון וואָיעוואָדע א. אַנד.

די געסט האָט אויפגענומען דער וויצע-פּרעזעס פון פאַראיין ה' ב. ליטווין און די ערעפנונגס-רעדע האָט געהאַלטן ד"ר גוטענטאַג.

נאָכדעם ווי ס'האָבן בעגריסט דער קהלה-פּרעזעס מינצבערג האָבן די קינדער אויסגעפיהרט דעקלאַמאַציעס און אַ פּאָר נומערן געזאַנג און די געסט זענען איינגעלאַדען געוואָרען צו בעקוקען דעם לאָקאַל און די אויסשטעלונג פון די קינדער-אַרבייטען, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורכ'ן לייטער פון יתומים-הויז ה' מ. עלענטוך.

ס'זענען דאָרט אויסגעשטעלט געוואָרען אַ רייה קינדער-אַרבייטען פון מאָלען, צייכנען, האָלץ-אַרבייטען שטיקעריי, נעהען א. א. וו. אַ טייל פון די אַרבייטען ווייזען אַרויס גרויסע פעהיגקייטען פון די יונגע קינדערלעך.

אין'ם גרויסען לאָקאַל, וואָס קען אַריינגעהמען ביז 300 קינדער זענען איצט דערווייל אַריינגענומען געוואָרען 55 קינדער, בלויז מעדלעך. ס'וואָלט אָבער געווען אַ גרויסער שאָד, ווען די רוים און אַנדערע מעגליכקייטען, וואָס די אינסטיטוציע בעזיצט, זאָלען נישט אויסגענוצט ווערען ווי געהעריג.

ס'איז אַנ'אינערליכער ענין פון דער אינסטיטוציע, וועלכע קינדער מ'וועט אָננעמען — יונגלעך, צי בלויז מעדליך. אָבער ביי די איצטיגע נויט-פערהעלטנישען אין אונזער שטאָט, ווען די צאָהל יתומים איז אַזוי אומגעהויער גרויס, וואָלט עס געווען ממש נישט מוחל צו זיין ווען די מעגליכקייטען אַריינצונעהמען נאָך אַ צאָהל קינדער אין דער אינסטיטוציע, זאָל נישט אויסגענוצט ווערען.

די סימפּאַטיע וואָס די געזעלשאַפט האָט זיך געשאַפען אין שטאָט אין פערלויף פון די 20 יאָהר וואָס זי עקזיסטירט דאַרפען אויסגענוצט ווערען אויך צו פערברייטערן די טעטיגקייט.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „בקור חולים" און „אוזדראָוויסקאַ"

נעכטן נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע יעהרליכע פערזאַמלונג פון „ביקור-חולים" און „אוזדראָוויסקאַ".

אַלס פאָרזיצענדער איז געוועהלט געוואָרען ה' סט. יאַראָטשינסקי, אַלס בייזיצענדע די ה"ה גבריאל רובין און לוואָוו.

דעם טעטיגקייטס בעריכט גיט אָן דער סעקרעטאַר פון דער פערוואַלטונג ד"ר לעאָן רובין, ער ווייזט אָן אויף די שווערע בעדינגונגען, ביי וועלכע ס'איז אויסגעקומען דער פערוואַלטונג צו אַרבייטען. דער ווירטשאַפטליכער קריזיס האָט זיך זעהר שטאַרק אָפּגערופען אויף דעם פערנעהם פון דער פערוואַלטונגס-טעטיגקייט, דאָך איז דער פערוואַלטונג געלונגען זעהר פיל אויפצוטון.

צו קראַנקע אַהיים האָט „ביקור חולים" געשיקט דאָקטוירים אין 4652 פאַלען, אַ חוץ קראַנקע אויפ'ן אָרט. רעצעפּטען זענען אַרויסגעגעבן געוואָרען 6248, אַ חוץ הייל-מכשירים און פאַרשידענע פלעגע-פּראָדוקטען ווי מילך, צוקער, אייער וויין א.א.וו. אין „אוזדראָוויסקאַ" האָבן זיך ערהאָלט 478 רעקאָנוואַלעסצענטען. די אויסגאַבען פון די אינסטיטוציעס האָבן דערגרייכט אין פאַריגען יאָהר 121,852 זלאָטעס. דער דעפיציט בעטרעפט 14486 זלאָטיס. דער בודזשעט אויפ'ן קומענדיגען יאָהר איז אויסגערעכנט אויף 192286 זלאָטיס. אין קומענדיגען יאָהר טראַכט „ביקור-חולים" צו בויען אַ הייל-באַד-אַנשטאַלט.

נאָך דעם בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ דיסקוסיע וועגען דער טעטיגקייט פון דער פערוואַלטונג, וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט אַנערקענונג און אַ דאַנק פאַר איהר אַרבייט. אַ לעבהאַפטען מיינונגס-אויסטויש האָט זיך ענטוויקעלט וועגען דער פראַגע ווי אַזוי צו פּאָפּולאַריזירען דעם „אוזדראָוויסקאַ" צווישען די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

ה' קראַ, לעגט פאָר אַז ס'זאָלען פאָרקומען אָפטע אויספלוגען פון די פעראיינס-סימפּאַטיקער און „אוזדראָוויסקאַ". דער פאָרשלאַג וועלכער ווערט וואַרים אונטערשטיצט דורך די ה"ה ד"ר רובין און ד"ר קאַהאַן ווערט אָנגענומען.

נאָכ'ן בעהערען דעם אָנדענק פון די פערשטאָרבענע מיטגלידער ווערט דורך אַנ'אָפענע אָפּשטימונג אויסגעוועהלט דיזעלבע פערוואַלטונג וואָס ביז איצט.

פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1908/7

היינט, מאָנטאָג שטעלען זיך צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע נומער 1 (פּאָמאָרסקאַ 18) די מאַנספּערזאָנען פון יאָהרגאַנג 1908, וואָס וואוינען אין 5-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף
A. B C. D. E.

פּאָבאָר-קאָמיסיע נומער 2 (אַנדראַדאַ 34) דער יאָהרגאַנג 1908 פון 7-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף
H. I. J, L. Ł.

פּאָבאָר-קאָמיסיע נומער 3 (זאַקאָנטנאַ 82) דער יאָהרגאַנג 1907 מיט קאַטעגאָריע „B" פון 14-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון A ביז M

לאָדזער דעלעגאַטען צום יודישן האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר

(—) אַלס דעלעגאַטען פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד אין לאָדז (פּאָלודניאָוואַ 4) זענען צום אַלוועלטליכען האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר אין ווילנע אַרויסגעפאָהרען די ה"ה שוואַרצאָווסקי, י. פּוטערמאַן, ק. קויפמאַן און מ. פּשיגורסקי.

פון דער האַנדווערקער-באַנק

(—) ס'איז פאָרגעקומען די קאָנסטיטוירענדע זיצונג פון דעם ניי-געוועהלטען אויפזיכטס-ראַט פון דער האַנדווערקער-באַנק. אַלס פאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען דירעקטאָר מאַקס קאָהן, אַלס וויצע-פאָרזיצער דאָזאָר האָפּמאַן און ראַטמאַן מאַרק פיין. אין דער פערוואַלטונג דיר. אַרדינאַנס, גאָשענבערג און פּוטערמאַן.

פערשידענעס

(—) ס'איז ערשינען דער מאַי-נומער פון „לודזקי גלאָס אַביוואַטעלסקי", אָרגאַן פון די הויזבעזיצער אין לאָדז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27), וו. דאַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127), אילניצקי און צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), ליינוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), י. קאַהאַן אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

צוויי זעלבסטמאָרדן.

(2) אין דער וואוינונג פון אַנאַ זאַלמער (זאַקאָנטנאַ 86) איז טחמת אייפערזוכט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער 22-יעהריגער אַנטאָני רעשטשינסקי. ער האָט זיך איבערגעשניטען דעם גאָרגעל מיט אַ ראַזיר-מעסער און אין אַ שווערען צושטאַנד האָט איהם פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

(פּ) מחמת אַרבייטס-לאָזיגקייט איז אויפ'ן עוואַנגעלישען בית-עולם בעגאַנגען זעלבסטמאָרד די 21-יעהריגע אירענאַ האַוער אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד האָט זי פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

אַ געשלעג

(2) נעכטן איז אויף אַנדזשעיאַ 64 פאָרגעקומען אַ העפטיג געשלעג צווישען עלעאָנאָראַ הערבסטענרייך און וולאַדיסלאַוו באָבקע. ביידע האָבן זיך שטאַרק פערוואונדעט אין די קעפּ און אין די הענד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענערליכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאָמפּ (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד.

אנ'אפערע מיט א גאסען-רולעטקע

פראצעס אין לאדזער געריכט

יוזעף פאוולאק – דער העלד פון אונזער היינטיגען פראצעס-בעריכט – איז איינער פון יענעם שיכט לאדזער איינוואוינער, וועלכע האבען אפילו אין די גאלדענע צייטען, ווען ארבייטס-הענד האט מען געזוכט ממש מיט ליכט – אויך נישט געהאט קיין בעזונדערען חשק זיך צו פערשווארצען די שוואכע כחות ביי א פאבריק-מאשין, אדער ביי וועלכער ס'איז אנדערער ארבייט, נאר האבען תמיד געהאלטען, און האלטען אויך איצט, פון דעם כלל, אז ס'איז פיל אנגענעהמער גאנצע טעג און! נעכט ארומצוואלגערן זיך איבער אלע שענקען און קנייפעס און דארט צו שיכור'ן און הוליען אויף וואס די וועלט שטייט.

איי צו אזא פערגעניגען מוז מען האבען דאס אמת'ע ביסעל קלינגערס און דער שלאכטשיץ יוזעף איז סך הכל א פשוט'ער גאסען-בעטלער – סא איז וואס – בעגייט מען פון צייט צו צייט א גנבה'לע און, אז עס לאזט זיך מאכען א מאל אנ'אפערעלע, דארף מען אויך נישט דורכלאזען די געלעגענהייט, אפי געשטיפט די בידע א'ן עס זאל ווערען געלעבט.

נישט ביי איינעם אזא משא-ומתן איז דער פאן יוזשעק פעריש געגאנגען און דערפאר נישט איין חודש שוין אפגעקוועטשט זיינע פערהארטעוועטע ביינער געבעך אין „לוקסוסאווען פענסיאנאט" אויף קאפערניקא גאס.

די אלע קארעס האבען אבער אין יוזשעק'ן נישט געקאנט איינשטילען דעם אויסערגעוועהנליכען דורשט צו דער מאנאפאלקע.

ער האט דעריבער געהאלטען אין איין אויסטראכטען מעריש דענע גנבה'שע און שווינדעלשטיק, ווי אזוי וואס מעהר געלד זיך צו פערשאפען בכדי צו קאנען פיהרען זיין בראדיאגישען לעבען.

און אט איז דער פערשוין געפאלען אויף אזא המצאה:

דעם 16 סעפטעמבער פ. י. שטעלט ער זיך אוועק צוזאמען מיט זיינס א האנט-שותף, א געוויסען וולאדיסלאוו וואזשניאק, אויף עפעס א בראדיאגע. ביים הויז נ' 50 אויף קילינסקיעגא, האלטענדיג אין האנט א קליין קיישל מיט פערשידענע גראשענדיגע שפיל-זאכען און נאשווארג.

בידע שותפים האבען קייבעס פון פערבייגייענדיגען יונגוואר נישט דורכגעלאזט נאר צו יעדען צוגעשטאנען, אז ער זאל איינשטעלען נישט מעהר, ווי 25 גראשען, געווינט ער תיכף מכל טוב, אנהויבענדיג פון א גאלדענעם זייגער און ענדיגענדיג מיט א טעוועלע פלוטאס-טשעקאלאד.

אזוי ווי פרייערס האט ביי אונז אין לאדז ב"ה נאך קיינמאל נישט אויסגעפעהלט, האט זיך טאקע פון אלע זייטען געגומען שיטען 25-גראשענדיגע פדיונים, אזוי, אז די חברה-לייט האבען געמאכט גארנישט קיין שלעכטע געשעפטען.

האט זיך גיראד געטראפען, אז א קליענט האט געצווייפעלט אין דער גאלדענקייט פון די זייגערס, וועלכע זענען אנגעגעבען געווען אין דער געווינסען-רשימה, האט יוזשעק אזוי לאנג אויפגעוויקעלט און אויפגעקניפט דאס קיישעל ביז ער האט פ'ן דארט ארויסגעצויגען עפעס א גאלבלאכען קעסטעלע מיט אנ'אפגעליאקעוועטען ציפערבלאט, וואס איז גיכער ענהליך געווען צו א שעכטעלע גלאבין, ווי צו א זייגערל.

אט די דאזיגע „פרעמיע" האט דער דערמאנטער „סוחר" פרעזענטירט פאר'ן פערזאמעלטען עולם, איבערציינגענדיג זיי אין דער רעיעלקייט פון שפיל. מעשה שלימזל רוקט זיך אונטער עפעס א יאטעל און שטעלט איין קאן א 25 ער. מסתם ציהט ער ארויס פון דאמען זאק לאטעריקא-קלעצל מיט א נומער, וואס האט לויטן אנגעגעבענעם געווין-צעטל געווינען א גאלדענעם זייגער. נאך לאנגע אמפערונישען דערלאנגט יוזשעק דעם געווינער יענס „זייגערל". איז גראד דערזועלבער בעל מצליח א לערן-יונגעל ביי א זייגער-מאכער, פערשטעהט ער זיך דוקא יא שוין אויף אזעלכע זאכען.

דערזעהט ער באלד, אז די געוועזענע „כלי" איז ווערט פאר איין ברידער דעם צווייטען ס"ה, אז מען זאל זי אוועקלעגען אונטערן שטעטישען טראמוואי אויסצופרעסען, ווארפט ער יוזשיק'ן צוריק די סחורה און הויבט אן ענערגיש פאדערן דעם גאלדענעם זייגער לויט'ן נ' 88 פון דער רשימה, וואס מען האט איהם געוויזען.

יוזשעק זעהט, אז עס שאפט זיך נעגען איהם אנ'אפאזיציע, ציהט ער ארויס פון דער לינקער ביזעם-קעשענע אן אנדערע רשימה, לויט וועלכער דער נ' 83 געווינט נאר שוין בלויז א קינדערש האלז-זייגערל פאר א 10 גראשען. און אט אזא „געווינס" איז ער איהם שוין גרייט אוועקצוגעבען.

ווערט דאך צווישען די צדדים אנ'אויאנטורע אין וועלכע ס'מישען זיך שוין צו שטארק ארייז די קליענטען און די פערבייגעהער.

עס קומט אויך אן פאליציי און קוים לעבעדיגע שלעפען זיי אוועק די בעל-בתים פון דער רולעטקע אין קאמיסאריאט. דארט האט מען געגען די שולדיגע צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און די 2 רשימות מיט'ן קיישעל געווינסער איבערגערשיקט אין שטעטישען געריכט.

די טעג איז בעטראכט געווארען זייער פראצעס און דאס שטעטישע געריכט האט בידע לאטעריע-בעלי-בתים, אויסהערענדיג דאס עדותזאגען פון א גאנצע רייה געליטענע שילער, לערן-יונגלעך, צייטונגס-פערקויפער און סתם פרייערס, געפונען פאר שולדיג און זיי פערמשפט צו 2 חדשים יעדען און די זאכליכע בעווייזען צו קאנפיסקירען.

ספארט-בעוועגונג.

„ל. ק. ס."—„קראקאוויא" 1:2 (1:1)

„קראקאוויא" איז געווען די ערשטע פוסבאל-מאנשאפט אין פוילען, וועלכע האט ארום זיך גרופירט די בעסטע שפילערס אין פוילען. „קראקאוויא" איז געווען די ערשטע, וועלכע האט געמאכט א טורנעע אין אויסלאנד און האט דארט דעם פוילישען ספארט געמאכט א גוטען נאמען.

דאס יאהר 1924 איז געווען א איבערברוך-יאהר פאר „קראקאוויא". די ביז איצט נישט בעזיגטע מאנשאפט הויבט אן פערלירען איהרע בעסטע שפילער. זי ווערט דעריבער כסדר בעזיגט פון אנדערע מאנשאפטען. ביים שפאלטען פון פוילישען פוסבאל פערבאנד בלייבט קראקאוויא טריי דעם אלט-ן פערבאנד און נעהמט נישט שפעטער אנטייל אין די קאמפע, פון די ליגע מייסטערשאפטס-מעטשען.

ווייט א יאהר, נאך דער פעראייניגונג פון ביידע פערבאנדען, שפילט קראקאוויא צוריק וועגען דער פוילישער מייסטערשאפט, אבער שפילט שוין נישט די ראלע, ווי מיט יאהרען צוריק. „קראקאוויא" פערנעהמט איינעם פון די לעצטע פלעצער אין דער טאבעלע.

לעצטענס, קומט קראקאוויא איינציגווייז צו זיך. איהר לעצטער נצחון איבער „ווארשא", וועלכע זי האט געשלאגען 5:0 איז דער בעסטער בעווייז דערפון.

נעכטען האט „קראקאוויא" געשפילט אין לאדז מיט „ל.ק.ס." וועגען דער ליגע מייסטערשאפט.

צום מעטש איז געקומען א גאר גרויסער עולם.

די מאנשאפט איז ארויסגעטרעטען מיט פאלגענדע צוזאמענשטעלונג: „קראקאוויא": שומיעץ, לאסאטא, זאסטאווניאק 2, פטאק, כרושטשינסקי, מישיאק, קובינסקי, רושינעק, קאלושא, קאזאק שפערלינג.

אלוץ, קראקאוויא מיט קאזאק'ן (פון 1-טער פוסבאל-קלוב (קאטאוויץ).

„ל.ק.ס." אין געוועהנליכען צאמענשטעל.

דעם מעטש האט אנגעהויבען „ל.ק.ס." – אנטשיק פיהרט דעם באלעם צום געגנערס טויער. דער אנגריף ווערט אבער אפגעראטעוועט. דאס שפילען ווערט געפיהרט אין א זעהר לעבהאפטען טעמפא, און אינטערעסאנט. ביידע מאנשאפטען ווייזען ארויס זייער קענטעניש.

אין דער 5-טער מינוט נוצט „ל.ק.ס." נישט אויס א זיכערען מאמענט, ווען דאס טויער פון געגנער איז געווען לעדיג. דאס שפילען, ווי געזאגט איז אינטערעסאנט, נאר דאס פובליקום לויערט נאך א טויער. ערשט אין דער 17. מינוט געלונגט יאנטשיק'ן צו ערצילען דאס ערשטע טויער.

דער אינטערעסאנטסטער מאמענט איז אבער דאן, ווען דעם באלעם בעקומט, אין דער 25. מינוט קאזאק, און ארורכגעהענדיג אלע געגנערישע שפילערס, אויף וועלכע ער טרעפט אן, שיסט ער א פראכטפולען גאל. דא הויבט זיך ערשט אן דער מייסטערשאפט מעטש. ווען ביז איצט איז דאס שפילען געפיהרט געווארען סאליד, ווערט עס איצט ברוטאל.

אויך נאך דער העלפט, ווערט דאס שפילען ווייטער געפיהרט ברוטאל, אבער שטענדיג אין א לעבהאפטע טעמפא. אינדיווידועלע שפילער פון קראקאוויא זענען בעסער פון זייערע געגנערישע שפילער. „קראקאוויא" ווייזט ארויס א שעהן טעכניש שפילען אבער אויך „ל.ק.ס." בלייבט זיי נישט שולדיג. אזוי דאס דער מעטש געהערט צו די אינטערעסאנטסטע. וואס זענען היי-יאהר פארגעקומען אין לאדז.

דאס טויער פאר „ל.ק.ס." האט אין דער 20. מינוט געשאסען סאוויאק. פון איצט אן ווערט דאס שפילען געפיהרט ברוטאל און פרעך, דאך לאזט דער מעטש איבער א זעהר גוטען איינדרוק. דער סוף רעזולטאט איז 1:2 פאר „ל.ק.ס.". „ל.ק.ס." בלייבט אזוי ארום ווייטער אין דער שפיץ פון דער מייסטערשאפט טאבעלע.

ריכטער — ה' אראמאווסקי.

א.

א טאג נצחונות פון היגען „הכח"

נעכטען האבען געשפילט אלע 3 מאנשאפטען פון „הכח" וועגען דער מייסטערשאפט. אלע כדי די 3 מעטשען האבען געהאט א בעדייטונג וועגען די ערטער אין דער טאבעלע, „הכח" האט נעכטען געהאט א גליקליכען טאג. אין אלע איהרע 3 מאנשאפטען זענען ארויס פון זייער קאמף אלס זיגער.

די ערשטע מאנשאפט פון „הכח" האט געשפילט וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א"-קלאס, געגען דער שטארקע פאבאניצער „בוזשא" דער מעטש, וועלכער איז געפיהרט געווארען אין א שטארקען טעמפא האט קלאר בעוויזען דאס „הכח" געפינט זיך אין א פערבעסערטער פארם, ווי אין אנהויב פון סעזאן, עס הינקט אבער בייאיהר נאך א סך אונטער, איהר שטורם-רייהע מיט'ן אויסנאהם פון אויסגעצייכנעטען רעכטען פליגעל קרייצער.

אין אנהויב פון שפיל ווייזט זיך שוין ארויס „הכח'ס" איבערמאכט, אבער איהרע שטורמער נוצען אלע גינסטיגע מאמענטען נישט אויס. „בוזשא" ראנגעגען פיהרט א דורך א זעהר שעהנעם אנגריף און איהר מיטעל-שטורמער שיסט דאס ערשטע און איינציג טויער פאר „בוזשא".

אין דער צווייטער העלפט איז ווירער ביים ווארט „הכח" און פון די אזוי פיל זיכערע מאמענטען נוצט בלויז „הכח" אויס 3 און שטעלט דעם רעזולטאט 1:3 פאר זיך.

די טויערען האבען געשאסען קרייצער, מלינא שעווסקי און שטיינבאק.

„הכח" II — „בוזשא" II 3:5 (1:2)

די צווייטע מאנשאפט פון „הכח" האט געשפילט געגען „בוזשא" 2. וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „ב"-קלאס. „הכח" איז ארויסגעטרעטען מיט רעזערווען, אבער נישט קוקענדיג דערויף האט זי זעהר א סך איבערגעשטיגען איהר געגנער. דער רעזולטאט איז לויט דער איבערמאכט פון „הכח" נישט קיין אפשפיגלונג פון שפיל.

„הכח" III — „ל.ק.ס." III 0:1 (0:1)

נאך די 2 נצחונות פון „הכח'ס" ערשטע צוויי מאנשאפטען, האט נאכמיטאג געשפילט איהר דריטע מאנשאפט וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „צע"-קלאס געגען דער דריטער מאנשאפט פון „ל.ק.ס." ווייזט אויס, אז די דריטע מאנשאפט האט געוואלט פערשטארקען די סעריע נצחונות פון „הכח'ס" נעכטיגע מעטשען און מיט איהר אמביציען שפילען האט זי בעזיגט איהר געגנער אין רעזולטאט פון 0:1. אזוי ארום האט „הכח" איין טאג דערגרייכט 6 פונקטען אין איהרע מייסטערשאפטס-קאמפע. אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט 33 ספארטלער.

זאל עס זיין א גוטער אנהויב.

נעכטיגע מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „א"-קלאס אין לאדז

„ווידזעוו"—„טוריסטען" I ב 3:2

אונפערהאפטע מפלה פון „ווידזעוו".

„ל.ט.ס.ג."—„פ.ט.צ." (פאביאניץ) 1:2

קליינער נצחון פון „ל.ט.ס.ג." דערקלערט זיך דערמיט, וואס ביי די לעצטע האבען געשפילט 4 רעזערוו-שפילער.

„ארקאן"—„ל.ק.ס." (רעז.) 1:2

„וו.ק.ס."—„סאקאל" (זגערזש) 1:1 (1:0)

בכבוד'ער רעזולטאט פאר די געסט, וועלכע האבען אפילו פון צו דער העלפט געפיהרט 0:1.

רעזולטאטען פון די מייסטערשאפטס-קאמפען וועגען דער „בע"-קלאס

„וו.ק.ס." II — „סאקאל" II 0:3

(וואלקאווטער)

„סאקאל" 2. האט זיך צום מעטש נישט געשטעלט.

„ביעג" – „פאגאן" 2:3

נצחון פון „ביעג" איבער דעם שטארקען „פאגאן", „ביעג" פיהרט אזוי אויס ווייטער דאס ערשטע ארט.

„טור" – „ג.מ.ס." 1:5

ווייטערע גרויסע מפלה פון „ג.מ.ס.". „ג.מ.ס." האט שאנסען ארויסצוגעהען אין דער „צע"-ק. און אזוי ארום איז פון אמאליגען אזוי שטארקען „ג.מ.ס." געבליבע בלויז א שטן.

פאביאניץ, 26 (טעלעפאניש).

„סאקאל"—„קרימה" 2:5

היינט, האט דא געשפילט א מייסטערשאפטס-מעטש וועגען דער „ב"-קלאס דער היגער „סאקאל" געגען לאדזער יודישער „קרימה" דער קאמף איז געווען פולשטענדיג א גלייכער אבער נישט קוקענדיג דערויף האט ער זיך פערענדיגט מיט א הויכען רעזולטאט פאר „סאקאל" אין פערהעלטעניש פון 2:5.

רעזולטאטען פון די „ליגע" קאמפען אין פוילען

ווארשא, 26 (טעלעפאניש).

„לעגיא"—„I פוסב. קלוב (קאטאוויץ 0:2

דא האבען היינט געשפילט וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען דער היגער מיליטערישער „לעגיא" געגען „1. קאטאוויצער פוסבאל-קלוב". דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט'ן רעזולטאט פון 0:2 פאר „לעגיא".

קראקא, 26 (טעלעפאניש).

„וויסלא"—„פאלאניא (ווארשא 2:4

די ווארשאווער „פאלאניא" האבען היינט דא געשפילט א „ליגע"-מעטש געגען די היגע „וויסלא" און נישט קוקענדיג דערויף, וואס „פאלאניא" האט ארויסגעוויזען א פערבעסערונג אין איהר פארם האט זי דאך, געמוזט קאפיטולירען צו די שטארקערע „וויסלא".

לעמבערג, 26 (טעלעפאניש).

„פאגאן"—„טשארני" 0;2

די היגע פוסבאל-רערבען „פאגאן" און „טשארני" האבען זיך היינט געטראפען אין א „ליגע"-קאמף וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען. דער קאמף איז געווען זעהר א שארפער און האט געברענגט א נצחון פון „פאגאן" אין פערהעלטעניש פון 0:2.

יודען זיגען אין שווער-אטלעטיק

אויף די נעכטיגע שווער-אטלעטישע מייסטערשאפטס-קאמפען פון לאדזער קרייז האבען זיך אויסגעצייכענט 11 יודישע אטלעטיקער. דערביי האבען די יודען ערצילט 4 ערשטע פלעצער, 4 צווייטע און 3 דריטע. פרטים מארגען.

אבצייכען-טאג

לטובת דער קינדער-היים „הרצליה"

דער היינטיגער אפצייכענפערקויף אין די גאסען פון דער שטאט איז בעשטימט לטובת הער אכראנקע „הרצליה" (צעגעלניאנא 75).

עס איז כדאי, אז די לאדזער יודישע בעפעלקערונג זאל אונטערשטיצען די ראזיגע וויכטיגע ערציהעריש-פילאנטראפישע אינסטיטוציע מיט א ברייטער האנד.

היינט — פייערליכע ערעפנונג

פון קליינהענדלער-קרעדיט-באנק

היינט, 8 אוונער קומט פאר די פייערליכע ערעפנונג פון דער קליינהענדלער-קרעדיט-באנק, ביים קליינהענדלער-פעראין, פיעטריקאווער 6. צו רעדערעפנונג זענען איינגעלאדען געווארען אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער, ווי אויך געזעלשטוער, פרעסע א. אנד.

דעם 28. ה. ח. הויבט אן די באנק איהר טעטיגקייט.

גרויסער קאנצערט

פון יודישער פאלקס-מוזיק

אין „הזמיר"

דינסטאג, ד. 28 ד. י. קומט פאר אין „הזמיר" א גרויסער קאנצערט געווידמעט דער יודישער פאלקס מוזיק מיט'ן אנטייל פון כאר, אונטער דער לייטונג פון פראפ. פייווישיס.

עס נעהמען אנטייל פרל. קראפיווניק (געזאנג), פראפ. סט. פרידבערג (פידעל), וואקאלישער מענער קווארטעט, ה"ה גרינוואלד, שארפשטיין און העכט. ביים פארטעפיאן פרל. ל. לאקס.

דער קאנצערט זאגט צו צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

מעלדונגען

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס-פעראיין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען אפטיילונג לאדז, לאגעווניצקא נ"ר 4

אכטונג, דאמען-מאגאזין-ארבייטער;

היינט, מאנטאג, ד. 27-טען ד. ח. 8 אווענד קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, לאגעווניצקא 4 א גרויסע פאך-פערזאמלונג א. ט. א. וויכטיגע פאך-פראגען.

אלע דאמען-מאגאזין-ארבייטער דארפען אונבעדינגט קומען.

די פאך-קאמיסיע פון דאמען-מאגאזין.

7560

אלגעמיינער פראפ לאנדעס-פעראיין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען אפטיילונג לאדז, לאגעווניצקא נ"ר 4

אכטונג, מענער-מאגאזין-ארבייטער!

מארגען, דינסטאג, ד. 28 טען ד. ח. 8 אוו. קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, לאגעווניצקא 4 א פאך-פערזאמלונג א.ט.א. 1) די לאגע אין פאך. 2) אלגעמיינע פערזאמלונג.

אלע מענער-מאגאזין-ארבייטער דארפען אונבעדינגט קומען.

די פאך-קאמיסיע פון מענער-מאגאזין.

7560

געזעסן „שבעה“ נאך א לעבעדיגען מת...

אנ'אויסערגעוועהנליכע טראגי-קאמעדיע אפגעשפילט צווישען לאדז און קאליש

אנ'אויסערגעוועהנליכע געשיכטע איז זיך פערנאנגענעם מאנטאג פערלאפען אין קאליש אויף דער וויעיסקא גאס ביי ה' נ. און האט זיך אויפגעקלערט אין לאדז.

די געשיכטע שטעלט זיך פאר אזוי: ה' נ. האט א פערהייראטען זוהן, וועלכער וואוינט אין לאדז, מיט עטליכע טעג צוריק האט דער יונגער 20-יעהריגער נפתלי פערלאזט זיין היים, ערקלערענדיג, דאס ער וועט ארויספאהרען קיין לאדז און זיך דארט אפגעפונען ארבייט, עווענטועל וועט ער זיך פערהאלטען ביי זיין פערהייראטען ברודער.

מאנטאג קומט פלוצלונג אן א פאסט-קארטעל אדרעסירט צו ה' נ. אז זונטאג, מיטאג-צייט איז דער 20-יעהריגער נפתלי געקומען צו קבורה... אונטערגעשריבען אייגענהענטיג דורך זיין ברודער, נ.'ס פערהייראטען זוהן.

עס איז זיך לייכט פארצושטעלען, ווי די „באמבע“ האט געווירקט אויף דער משפחה נ. די מוטער האט גלייך געח'לשט און מען האט זי קוים געקענט מינטערען. דער פאטער האט געריסען קריעה און זיך געזעצט שבעה מיט אלע זיינע זוהן... דאס גאנצע בילד האט פארגעשטעלט א שרעקליכע פלוצלימדיגע טראגעדיע. מע זהאט גערופען א מנין יודען און זיך געשטעלט דאווענען...

דער 22-יעהריגער יודעל — און דא הויבט זיך ערשט אן די אמתע סענסאציע — האט אבער נישט געקענט איינרוהען איהם איז די גאנצע מעשה אויסגעקומען עפיס פערטונקעלט: ממה נפשך, וואלט טאקי עפיס פארגעקומען, וואלט דאך דער פערהייראטער ברודער אין לאדז געדארפט על פי לאגיק צו קלאפען א דעפעש: אזוי און אזוי טייערע עלטערן, זייט וויסען אז נפתלי איז געשטארבען און קומט גלייך צו פאהרען אויף דער לויה... איז דאס אבער נישט. געשעהען, מוז דא זיין עפיס. נישט אין ארדנונג — אזוי האט געקלערט ה' נ.'ס עלטערער זוהן יודעל, און נישט לאנג טראכטענדיג, האט ער זי חאפנעכאפט און מיט'ן שנעל-צוג ארויסגעפאהרען קיין לאדז, וועלענדיג זיך איבערצייגען אין דער ריכטיגקייט פון „טרויעריגען“ פאסט-קארטעל...

געקומען קיין לאדז, איז ער גלייך מיט א מאקסובקע פערפאהרען צו סברודער אויף דער וואלבארסקא גאס, אנ'עפען געטון די טיר ——— האט איהם אנגעהויבען צו ששווינדלען פאר די אויגען און א ווילע האט ער געמיינט, אז ס'איז א חלום: נפתלי לעבען איז זיך געזעסען איבער א טעלער הייסע לאקשען און געשלונגען מיט רגוש אפעטיט...

געוואלד! דא זיצט ער און עסט לאקשען אין אינדערהיים זיצט מען נאך איהם „שבעה“... עס איז געווארען לעבעדיג אויף דער וואלבארסקא גאס. יודעל האט שוין אפילו נישט אויסגעפארשט ווער עס האט דאס „ממזר'ישע“ שטיקעל אבגעארבייט, ער האט עס איבערגעלאז'ט פאר זיין פערהייראטען ברודער מיט דעם „געשטארבענעם“ נפתלי, און אליין איז ער א צעטומעלטער פון דער גאנצער געשעהעניש צוריק אוועק אהיימפרענגען די פרעהליכע בשורה, אז נפתלי לעבט, איז געזונד ווי א גוס און עסט הייסע לאקשען...

יודעל איז ווי א שטורם ווינד אריין צו זיינע בני בית אויף דער וויעיסקא גאס, האט א האסטיגען פליק געטון דעם שווארצען צורעק אויפן שפיגעל און אויסגעשריגען: נפתלי לעבט!..

האט די פרוי ווידער אוועקגע'חלש'ט אלע האבען געוויינט און דער מוטיגער יודעל האט די מתפללים, וואס האבען זיך צונויפגעזאמעלט מנחה דאווענען, ארויסגעטריבען שרייענדיג:

— געהט אייך יודען געזונטערהייט, נפתלי לעבט!

ה' נ. האט זיך אויפגעשטעלט פון בענקעל אנגעטון צוריק די שיך און בעטראכט דעם גע־טען מלבוש —. וואס ער האט נעביך געזינדיגט, אז מען האט איהם געמוזט מאכען „קריעה“...

די איינציגע. וועלכע האט נאך געצווייפעלט, איז געוועזען די פרוי נ., וויינענדיג, האט זי הונדערט מאל איבערגעפרעגט יודעל, צי ס'איז אמת, אז נפתלי ילעבט?...

אמת, אמת, אמת! האט יודעל א טאנצענדיגער געזאגט כ'האב איהם געטראפען עסען הייסע לאקשען...

— ווער זאל אזוי געזונד זיין?... — האט פרוי נ. מיט א ממש-וויינענדיגען טאן ווידער אמאל איבערגעפרעגט.

— די מאמע זאלסט אזוי געזונד זיין, ווי נפתלי לעבט!...

דאס האט זי שוין בערוהיגט. פון דער טראגעדיע האט זיך אויסגעלאזט א קאמעדיע, וואס איז געווארען די סענסאציע פון גאנץ קאליש. ווי דער זוהן פון לאדז שטעלט פעסט, איז דאס געוועזען א נקמה-אקט פון זיינם א שונא. ער האט דאס „שטיקעל“ אפגעארבייט קאפירענדיג די האנד־שריפט און דעם אויטאגראף.

די אומגעלומפערטע ווער נישט קלוגע נקמה האט דער פאמיליע נ. 24 שעה נאכאנאנד פערשאפען גרויס צער.

ה' נ. אין לאדז וועט דעם „קלוגען“ נקמה־נעהמער געוויס אנקלאגען אין געריכט ער זאל שוין פערזאגען א צעהנטען זיך שפילען מיט מענשליכע לעבענס...

איוד א רויבער פארן לעמבערגער געריכט

פערנארט צוויי יודישע סוחרים קויפען דאלארען און זיי דאן מכבד געוועזן מיט רעוואלווער-שאסען אין קאפ

פערגאנגענעם דאנערשטאג איז געזעסען אויף דער אנקלאגע־באנק פון לעמבערגער געשווארענעם געריכט, וואלף פערסט, 31 יאהר אלט אוים טאמאשאוו־מאזאוויעצקי אנגעקלאגט און פערנארען די צוויי יודען אוים דער אייגענער שטאט, שפיצאייזען און הארנפעלד פון לעמבערג קיין לוביטשא קרולעווסקא ביי ראווא־רוסקא, וואו ער האט מיט צוויי נאך נישט אויפגעדעקטע שותפים איינעם פון זיי בערויבט, געשלאגען און אויף איהם געשאסען.

וואלף פערסט שטאמט פון א אנשטענדיגער משפחה אין טאמאשאוו און איז געוועזען א תבואה סוחר. דעם 7. אפריל 1920 האבען די צוויי סוחרים שפיצאייזען און הארנפעלד, אויך אוים טאמאשאוו מאזאוויעצקי איהם בעגעגנט אין לעמבערג אויף לעגיאנאווגאס. פערסט האט זי ייפארגעשלאגען אריסצופאהרען מיט איהם קיין לוביטשא־קרולעווסקא, קויפען ביי א אמעריקאנישען רעעמיגראנט דאלארען צו גאר א גוטען פרייז. די צוויי סוחרים זענען ביידע צוזאמען מיט פערסט'ן ארויסגעפאהרען קיין לוביטשא קרולעווסקא מיט דער באהן. זיי זענען געפאהרען אין דער צווייטער קלאס, פערסט דאגעגען אין דער דריטער.

בשעת דער גאנצער רייזע איז פערסט אפילו איינמאל נישט אריינגעקומען אין וואגאן פון דער צווייטער קלאס. ווען זיי זענען אויסגעשטיגען פון צוג אין לוביטשא קרולעווסקא האבען זיי בעמערקט אז פערסט איז נישטא. דאס איז געווען אין אווענד, די פוהרען, עווענטועל דראזשקעס, וואס קומען צו דער באהן, אפפיהרען די געסט אין שטאט אריין, זענען זיך שוין געראט צעפאהרען. ענדליך האבען זיי דערזעהען, אז פערסט איז דא. ער האט ערקלערט, אז ער האט שוין אנגעגרייט א דראזשקע און אלע דריי, שפיצאייזען, הארנפעלד און פערסט האבען זיך אויפגעזעצט אין וואגען און זענען אוועק געפאהרען אין שטעטעל אריין. אויף דעם וועג האט זי דצוגעשפעט נאך א פערשוין, אזוי אז צוזאמען מיט'ן דראזשקאזש זענען זיי שוין געווען 5 פערשוינען אויף דעם וואגען: שפיצאייזען און הארנפעלד האבען עפעס דערזעהען, אז די רייזע דויערט צו לאנג האבען זיי געפרעגט פערסט'ן, וואס דא קומט פאר. ער האט זיי אבער ערקלערט, אז דער פויער, ביי וועמען מען דארף קויפען די דאלארען וואוינט אויף דער פארשטאט וועלכע ציהט זיך זעהר לאנג.

מען האט אנגעהויבען פאהרען בארג ארויף, כדי עס זאל זיין לייכטער פאר די פערד, זענען פערסט, דער צוגעשפעטער פערשוין און דער דראזשקאזש אראבגעגאנגען פון וואגען און גע־גאנגען פון ביידע זייטען וואגען צופוס. פלוצים האט הארנפעלד בעקומען קלעפ פון א רעוואלווער־קאלבע. די שפיצאייזען האט דאס דערזעהן, איז ער אראפגעשפרונגען פון וואגען און געמאכט ויברח... אויך דער צושלאגענער הארנפעלד האט געפרובט ענטלויפען, אבער דא האט מען איהם מכבד געווען מיט 4 רעוואלווער־שאסען אין קאפ אריין און דאן איהם אראבגעווארפען פון וואגען הארנפעלד דערצעהלט, אז ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין און ער ווייסט נישט וואואהין מען האט איהם געבראכט אין לעמבערגער שפיטאל וואו ער איז געלעגען אין משך פון 8 טאג כסדר בעוואוסטלאז. ער האט געראט פערנייהט דאס געלד אין פערשידענע קעשענעס. די רויבער האבען אבער געטראפען בלויז צו איין קעשענע פון וואגען זיי האבען איהם צוגערויבט 18—20 טויזענד קראנען. א דאלאר האט דאמאלס געקאסט 150 קראנען הארנפעלד דערצעהלט ווייטער: 4—5 חדשים בין איך געלעגען קראנק. איך גערענק אבער אז פערסט אליין האט מיך נישט געשלאגען.

פערסט איז דאמאלס פערשוואונדען געווארען. מען האט איהם נאכגעשיקט שטעקבריף, אבער אומזיסט. ער איז אוועק קיין אויסלאנד, נעמליך קיין רומעניען, וואו ער איז אפגעזעסען א ערך פון 8 יאהר, מיט א געוויסער צייט צוריק איז ער צוריק געקומען קיין טאמאשאוו, וואו מען האט איהם אר־רעסטירט.

דער אנגעקלאגטער זאגט: איך בין נישט שולדיג. איך בין מיט ביידע סוחרים מיטגעפאהרען אלס מעקלער צו קויפען די דאלארען. אמת איז, אז די דאלארען זענען געווען פאלשע און צוליב דעם האב איך נישט אנגעמעלדעט דער פאליצייי וועגען בלוטיגען רויב־איבערפאל, וועלכער איז אויך געווען געריכטעט געגען מיר. איך קאן נישט דעם רויב־איבערפאלער. איך בין אנטלאפען קיין רומעניען, ווייל איך האב דעזערטירט פון פוילישען מיליטער.

ווי עס בעהויפטען די בעשעדיגטע איז דער פרעמדער פערשוין געווען א ברודער פון פערסט'ס כלה. ה' הארנפעלד זאגט, אז ער וואלט איהם דער־קענט, אויב מען זאל איהם ווייזען.

פערסט איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניע'ע.

פארלעצטע גאסטראלע!
פון דער פרעמיערשע פון ניו-יארקער בן-עמי'ס קונסט-טעאטער און פון פעטערבורגער ניעזלאבין און בערלינער מאקס ריינהארדט'ס טעאטערס
לידיא פאטאצקא
היינט, מאנטאג, דעם 27-טען, 9 אווענד
צו פאפולערע פרייזען!
ליבע און ליידענשאפט
(ראמאן) אין 3 אקטען מיט פראלאג פון שעלדאן.
הויפט-ראל „קאוואליני“ (איטאליענישע זינגערין) — לידיא פאטאצקא.

מארגען, דינסטאג, דעם 28-טען מאי ד. י., 9 זייגער אווענד
צווייטע העררליכע אויפפיהרונג! צום ערשטען מאל אין לאדז!
הערבסט=פידלען
אין 4 אקטען פון סורגוטשאוו.
לידיא פאטאצקא אין א נייער קונסט-ראלע אלס „וואריא“.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאוו, מאכאראווסקא, גערה, פאדבימאן. הערען, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, ניעהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, רעקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט“.

כדי צו דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארויסגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9220 א פאבאראווי פון 1908:
א מוטער-אלמנה אויב זי איז עלטער פון 45 יאהר, מעג זי אפילו זיין געזונט ווערט אנערקענט פאר נישט ארבייטס-פעהיג דעסגלייכען שוועסטערען ביז 18 יאהר.

9221 י. גרינעס:
איהר האט דאס רעכט צו פאדערען דעם אפגערעדטען ארבייטס-לוין פאר דער גאנצער צייט פון געשלאסענעם אבמאך איהר מוזט אבער זעהן תיכף איינצוקלאגען דעם אונטערנעהמער אין ארבייטס-געריכט ווייל נאך 6 חדשים ווערען אזעלכע פרעטענציעס פערעלטערט.

9222 א געטרייער לעזער פון פאמארסקא 14
9223 ש. ה. פון פיעטרק. 17:
9224 הענעך ג. פון נאפיורקאווסקיעגא:
וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמ. מיטברענגענדיג די ציימונג.

B. G. 9225
הגם דאס פערבייטען די צייטווייליגע וואוינ־רעכט אויף שטענדיגע איז נישט קיין פליכט, פונדעסטוועגען ראטען מיר די פעראינטערעסירטע „פרעמדע“ אומבעדינג יא זיך צו ווענדען מיט אנ'ענטשפרעכענדער בקשה צו דעם וואיעוואדישען אמט וועגען דעם ענין.

9226 ק. ש.
אין פאל, ווען דער פירמע ווערט ערקלערט אנ'אופאדלאסטש, ווערט דערמיט אליין דער ארבייטס-אבמאך מיט'ן אנגעשטעלטען נאך נישט אויפגעלעזט געוויס האט דער קורטאר איבער דער מאסע פון אופאדלאשץ פונקט, ווי יעדער אונטערנעמער, דאס רעכט צו קינדיגען די אנגעשטעלטע, ווען די אונטערנעהמונג ווערט פערמאכט. די אנגעשטעלטע האבען אבער דאס רעכט צו פאדערען אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון א 3-חדשים'דיגער פענסיע אנהויבענדיג צו רעכענען דעם טערמין פון דער דאטע, ווען די אונטערנעהמונג ווערט פערמאכט.
דער חוב ווערט בעפארצוגט לגבי אלע אנדערע חובות.

9227 צווערנאווסקי 35:
דער אוסטאוו פון 2 אויגוסט 1926 וועגען בעקעמפען די נישט עהרליכע קאנקורענץ זעהט נישט פאר אזא שארפע סאנקציע, ווי דאס פערמאכען די אונטערנעהמונג, וואו די דערמאנטע נישט געוויסענהאפטע קאנקורענץ ווערט געפיהרט.
די העכסטע שטראף איז 12 טויזענד זל. און 6 וואכען ארעסט.
דעסגלייך האט דער געלימענער דאס רעכט צו פאדערען אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 10 טויזענד זלאטעס.

9228 ח. ביאלאסטאצקי:
אין די תתונה-אקטען דארף בעמערקט ווערען, אז איהר האט געשלאסען אנ'אקט אינטערציזיע.
דעסגלייכען אויב איהר פיהרט אנ'אונטערנעהמונג און די פירמע איז אריינגעטראגען אין האנדעלס-רעגיסטער ביים קרייז-געריכט, דארף אין האנדעלס רעגיסטער אויך בעמערקט ווערען, אז איהר האט געשלאסען אנ'אקט-אינטערציזיע.

P. K. 9229
נישט וויכטיג, ווער עס פיגורירט אויפ'ן פאטענט דער מאן, צי די פרוי און ווער פון זיי ביידע האט די וועקסלען אונטערגעשריבען, קוים קאנט איהר בעווייזען מיט עדות, אז די סחורה איז אפגעליווערט געווארען אין זעלבען געשעפט אריין, קאנט איהר דרייסט דארט מאכען א זאיעצמשע אויף דער פאהאנענער איינריכטונג.
דער אימשטאנד, וואס דעם פאטענט האט אויסגעקויפט די פרוי און די וועקסלען האט אונטערגעשריבען דער מאן ענדערט נישט די לאגע.
אויב די פרוי וועט פרובירען ארויסצודרייען זיך פון דער ציווילער פעראנטווארטליכקייט, פאדערט פון געריכט צוזוציהען זי תיכף צו שטראפליכער פעראנטווארטליכקיים לויט'ן ארט. 616 פון שטר. קאדעקס.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
בעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען. בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אב'.

א מפלה פון א משומד

(בריף פון תל-אביב)

היינטיגען פסח זענען אין תל אביב געווען זעהר טעטיג די יודישע נשמה־כאַפּערס, די מיסיאָנערען פון ירושלים. עס זענען גראַד געקומען אויף פסח איינציגע מיסיאָנערישע פיהרער פון לאָנדאָן, האָבען זיך די ירושלים׳ער חברה־לייט געוואָלט פאַר זיי אַרויסווייזען פאַר גרויסע בריה׳ס און האָבען אין תל אביב אויף דער „מרכז מזרחי" גאַס געדונגען אַ גרויסען זאַל אויף אַ חודש, וועלענדיג ווייזען זייערע שפּייז־געבער, אַז זיי פיהרען אויך אַ מיסיאָנערישע פּראָפּאַגאַנדע אין אַזאַ הונדערט־פּראָצענטיגע יודישע שטאָט ווי תל אביב, האָבען זיי אָבער געכאַפּט אַזאַ „פּאַרציע", אַז זיי וועלען שוין פּרוּאווען אַ צעהנטען נישט אָנצוהייבען זיך מיט די תל־אביבער יודען, וואָס זענען נאָך ערגערע פאַנאַטיקער ווי די ירושלים׳ער. הערט וואָס האָט פּאַסירט:

ווי האָבען דאָ געעפענט דעם לייען־זאַל וואו מען האָט געקענט לייענען אַלע אויסלענדישע יודישע צייטונגען, מען האָט צוטיילט מורעות אין די גאַסען, און פערשטעהט זיך, נישט אָנגעוויזען ווער עס האָט געעפענט דעם לעזע־זאַל און צו וואָס פאַר אַ צוועק און אַזוי ווי ס׳פעהלען נישט קיין בטלנים צו לעזען צייטונגען אומזיסט האָבען חלוצים אָנגע־הויבען צו קומען אָהן מאַסענווייז, אַזוי זענען אַוועק עטליכע טעג און שאַ שטיל, אין פוצה פה ומצפצף. קיינעם אינטערעסירט נישט דער נייער לייען־זאַל, און דער עולם לייענט זיך אַלע טאָג די צייטונגען און מען אין פון דעם נייעם לייען־זאַל זעהר צופרידען

והי היום, קומט בעזבען דעם לייען־זאַל פּאַס־טאָר שיינבערגער, דער לאָנדאָנער שעף, מוז מען דאָך איהם ווייזען וואָס מען טוט אויף מיט די גרויסע סומען, וואָס מען בעקומט צוגעשיקט פון איהם יעהרליך אויף מיסיאָנערישע צוועקע. שטעלט זיך אַרויף דער אויבערהר פּנ׳ים לייען־זאַל אויף אַ בענקעל און הויבט אָן צו האַלטען אַ מיסיאָנערישע דרשה, האָט דאָס פערשטעהט זיך די חלוצים זעהר פערדראָסען, וואָס ושע מוז זיין? כאַפּט מען זיך אַרויף איינמאָל ביינאַכט, און בשעת דער אויבערהר פער מאַכט דעם זאַל ציהען די חברה־לייט אויף איהם אַרויף אַ זאַק, מען פערבינדט דעם עק און מען הויבט אָן „מקלען"... קודם־כל האָט מען ביי איהם אַרויסגענומען די שליסלען, דאַן האָט מען דעם בחור אין זאַק אַריינגעזעצט אין אַן אויטאָ אַריין, און גע־הייסען דעם שאָפער איהם אָפּפיהרען צו דעם האַנ׳ס קבר, אַז ער זאָל זיך דאָרט אָביסעל אויסווייגען ערשט אויפ׳ן ירושלימער בית־עולמין האָט מען דעם מיסיאָנער צוריק אַרויסגעלאָזען אויף דער ליכטיגע־וועלט, און מען האָפט, אַז ער וועט שוין פּרואַוען קינדרס קינדער, אַז מען זאָל מיט די תל אביבער מעהר נישט אָנהייבען, ווייל דאָס זענען זעהר ביטערע חברה־לייט...

ש. ערנסט.

דאָס פּראָבלעם פון היימלאָזע אין פעלקער-בונד

דער הויך-קאָמיסאריאט פאַר היימלאָזע ענינים פערלענגערט אויף 10 יאר

גענף, (י.ט.א.) די אינטערנאַציאָנאַלע בע־ראַטונגס־קאָמיסיע פאַר די ענינים פון היימלאָזע אין וועלכער עס בעטייליגען זיך אויך אַלס פאַר־שטעהער פון י.ק.א. ה׳ לוסיען וואָלף, האָט די טעג פערענדיגט איהר ערשטע סעסיע.

נאָכדעם ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז דאָס פּראָבלעם פון היימלאָזע קען נישט אין דער נאָהנטסטער צייט געלעזט ווערען, נישט דורך דער נאַטוראַליזאַציע אָן־בלאָק אין די איצטיגע וואוינערטער פון די היימלאָזע און נישט דורכ׳ן צוריקקעהר אין זייערע אָפּשטאַמונגס־לענדער, האָט די קאָמיסיע בעשלאָסען, אַז דער הויך־קאָמיסאַ־ריאַט פאַר היימלאָזע ענינים ביים פעלקער־בונד זאָל פאָרטזעצען זיין טעטיגקייט נאָך אין משך פון 10 יאָהר.

דער דאָזיגער פעריאָד ווערט בעטראַכט פאַר גענוגענד פאַר דער לעזונג פון די פראַגען.

נייער פאהרפלאן

גילטיג פון 15, מאי 1929

לאדזער פאבריק-באהן

פון לאדז

2.00	קיין וואַרשאָ
4.45	קיין וואַרשאָ (שנעלצוג)
6.40	קיין קאָלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאָ ש.צ.)
7.45	קיין וואַרשאָ (שנעלצוג)
8.30	קיין קאָלושעק (זונטאָג און חגאות)
10.05	קיין קאָלושעק
10.50	〃 〃
12.05	קיין קאָלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאָ שנ.צ.)
14.20	קיין וואַרשאָ
14.40	קיין קאָלושעק
15.40	〃 〃
16.15	קיין גאַלקובעק
16.35	קיין וואַרשאָ
17.35	קיין קאָלושעק
18.30	קיין קאָלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאַ שנ.צ.)
19.05	קיין וואַרשאָ (שנעלצוג)
19.35	קיין קאָלושעק
20.31	〃 〃
21.05	קיין וואַרשאָ
21.40	קיין קאָלושעק
23.15	קיין וואַרשאָ

קיין לאדז

1.30	פון וואַרשאָ
5.05	〃 〃
6.52	פון קאָלושעק
7.28	〃 〃
7.50	〃 〃
8.42	〃 〃
9.03	אַנדרושעיעוו (מאָנטאָג און נאָך יום־טוב־טעג)
9.54	פון קאָלושעק
11.12	פון וואַרשאָ
12.17	פון קאָלושעק
12.47	פון גאַלקובעק
14.07	פון וואַרשאָ
16.04	פון קאָלושעק
16.25	פון וואַרשאָ (שנעל־צוג)
17.47	פון וואַרשאָ
19.25	פון גאַלקובעק
20.23	פון וואַרשאָ
20.42	〃 〃 (שנעל־צוג)
21.17	פון קאָלושעק (זונטאָג און חגאות)
22.12	〃 〃 (זונטאָג און חגאות)
22.52	פון וואַרשאָ

קאלישער באהן

פון לאדז

0.20	קיין קוטנאָ (אַנשלוס מיט דאַנציג און גדיניע)
2.05	קיין פּויזען
3.02	קיין וואַרשאָ
6.37	〃 〃 (שנעל־צוג)
7.30	קיין וואַרשאָ
7.50	קיין פּויזען
8.55	קיין קאָלושעק
9.33	קיין קוטנאָ
10.15	קיין בענטשען
12.40	קיין קוטנאָ
12.50	קיין פּויזען
13.20	קיין וואַרשאָ
13.39	〃 〃
15.15	קיין קוטנאָ
15.25	קיין פּויזען און בענטשען
15.50	קיין קוטנאָ און פּויזען
18.41	קיין לאָוויטש
19.30	קיין אָסטראָוואָ
20.12	קיין לעמבערג און סקאַרזישקא
20.35	קיין אַלעקסאַנדראָווא, דאַנציג און גדיניע
21.55	קיין פּויזען און בענטשען
22.15	קיין קאַטאָוויץ און קראָקאָ
23.06	קיין בענטשען (שנעלצוג)

קיין לאדז

1.50	פון וואַרשאָ
2.46	פון אָסטראָווא
6.28	פון פּויזען און בענטשען (שנעלצוג)
7.12	פון פּויזען און בענטשען
7.14	פון קאַטאָוויץ און קראָקאָ
7.28	פון קוטנאָ
8.05	פון גדיניע, דאַנציג און קוטנאָ
8.45	פון אָסטראָווא
9.26	פון לעמבערג (איבער סקאַרזישקאָ)
10.06	פון וואַרשאָ (שנעלצוג)
12.34	〃 〃
13.15	פון פּויזען
13.25	פון פּויזען און בענטשען
18.23	פון פּויזען
18.50	פון קאָלושעק
19.16	פון לאָוויטש
19.54	פון פּויזען (שנעלצוג)
20.02	פון דאַנציג, גדיניע און קוטנאָ
21.40	פון וואַרשאָ
22.01	פון אַלעקסאַנדראָוואַ
22.58	פון וואַרשאָ (שנעלצוג)
23.15	פון פּויזען

18-יעהריג יונגעל הרג׳עט אויס א האלבען מיליאן מענשען

שוידערליכע אכזריות פון א יונגען כינעזישען גענעראל

פעקין. — פון אינערן מאנגאָליען ווערט איבערגעגעבען וועגען אַ שרעקליכען אכזר, אַ יונגעל פון 18 יאָהר, וועלכער פיהרט אָן מיט 25000 אויסגעקליבענע רייטער פון די קאַנסו־פּראָווינץ. דער יונגעל קאָמאַנדיר האָט אַרויסגע־וואָרפען גרויס שרעק אויף גאַנץ מאנגאָליען און אויף די גרעניצען פון כינאַ.

עס ווערט איבערגעגעבען, אַז ביז איצט האָ־בען דאָס יונגעל, גענעראַל מאַ טשאָנג אינג און זיינע טרופּען אויסגעהרג׳עט אויף אַ שרעקליכען אופן אַ האַלבען מיליאָן מענשען פאַר די לעצטע צעהן חדשים.

כאַראַקטעריסטיש איז, אַז דער אכזר, האָט אויך אַ ווייכע זייט פון זיין כאַראַקטער. ער האָט אַ שוואַכקייט צו אויסלענדער און נישט איינמאָל, ווען ער איז געקומען פון אַ געיעג מיט זיינע 25 טויזענד רייטער פון די כינעזישע דערפער, און ביי איהם איז געווען אַ געוועהנליכע זאַך צו הייסען אויסהרג׳ענען די גאַנצע בעפעלקערונג, יונג און אַלט, מענער און פרויען, און קיין איין לעבעדיגע בעשעפעניש דאָרט נישט איבערלאָזען, אַט דער אכזר, וועלכער קוקט גלייכגילטיג צו צו אַזעלכע אָפּטע שחיטות, האָט גראָדע ליב צו שפּי־לען אין פערשידענע גיימס מיט די קינדער פון די אויסלענדער, וועלכע ער לאָזט צורוה.

די טעג האָט דער יונגער גענעראַל ערהאַל־טען אַ ידיעה, אַז טיבעטער האָבען דער׳הרג׳עט איינציגע פון זיין משפּחה, האָט דער „יונגעל גע־נעראַל געהייסען 10 טויזענד פון זיינע טרופּען אַוועק אין פערניכטען אַזוי פיל טיבעטער דער־פער מיט די מענשען צוזאַמען, וויפיל זיי וועלען נאָר קענען. די 10 טויזענד רייטער זענען אַוועק איבער בערג פון 10 טויזענד פוס די הויך און, לויט די ערקלערונג פון אַ מיסיאָנער, פערניכטעט 143 דערפער, די גאַנצע בעפעלקערונג אויסגע־שאָכטען און זייער האָב און גוטס אַוועקגערויבט. ווען דער יונגער אכזר מיט זיין אַרמעע איז צו־ריקגעקומען פון דער עקספּעדיציע, איז ער אַריינ־געקומען צום מיסיאָנער, דאָרט געהערט שפּילען די פּיאַנאָ און זיך געשפּילט מיט׳ן מיסיאָנערס קינדער.

Dr.Z.Rakowski

ספעצ. פאַר הויטען-, גאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקע
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
ספּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אַ ... אין לעטשענצא, ... 17 פון 10—11 ...

גאלדענע גריקען

(ראמאן)

(37

איך בין אויפגעשפּרונגען און געעפענט די טיר. געדענקט: האָב איך פון ביל׳ס רייד, אַז דאָס מיידעל האָט מיר געהאַט געכטען אין אָוועגד עפּעס וויכטיגעס מיטצוטיילען, נאָר ווען איך פערגעס אַפילו וועגען דעם, וואָלט מיין בליק אויף דעם צימער־מיידעל פאַר מיר גענוג געווען, איך זאָל פערשטעהן, אַז אין שטוב איז פאָרגעקומען עפּעס אויסערגע־וועהנליכעס.

— אַלזאָ, וואָס? — האָב איך אַ פרעג גע־טון, איבערנעהמענדיג ביי איהר די טאַץ מיט׳ן פריה־שטיק — וואָס האָט איהר מיר צו זאָגען?

— ענטשולדיגט, מיסטער, — האָט זי זיך אָפּ־גערופען, ציטערענדיג — צי ווייסט איהר נישט, וואָס עס איז אַזוינס געשעהען מיט מילפאָרד׳ן?

— וואָס? — האָב איך איבערראַשט אויסגע־רופען — מיט איהם איז ווידער עפּעס געשעהען?

— ער איז אַוועק פון שטוב, מיסטער, גלייך נאָך אייך, און ביז איצט איז ער נאָך נישט צוריק־געקומען.

— איך בין נישט גלייך געקומען צו זיך פאַר אומגעריכטקייט.

— אַוועק? — האָב איך איבערגעפרעגט — וויאַזוי האָט ער דען געקענט אַוועק, אַז ער האָט קוים געקאָנט געהן?!

דאָס צימער־מיידעל האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

— איך ווייס נישט. מיסטער, עפּעס אַ יונגעל האָט איהם געבראַכט אַ צעטעל, האָט ער זיך היכף אָנגעטון, גענומען אַ טאַקסובקע און איז אַוועקגע־פאָהרען.

איך האָב זיך זינלאָז פונאַנדערגעלאַכט.

געהן עפּעס טון, האָב איך סיי־ווי נישט געקאָנט.

— נו, מילא! זאָל ער זיך אַדורכפאָהרען!

דאָס שיינע צימער־מיידעל האָט אויסגעגלאָצט אויף מיר איהרע הערשראָקענע אויגען.

— אפשר, מיסטער... איז ער אַ ביסעל גע־ריהרט פון זינען?.. דער קעבין און מיר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז ער גופא האָט נישט קלאָר גע־וואוסט, וואָס ער גערעט טון... ער האָט עפּעס נאָר מאָדנע אויסגעזעהן... האָט ער...

— אַ ברירה האָב איך... אויב ער איז, ווי איהר זאָגט, משוגע געוואָרען, קאָן איך איהם גאָר נישט העלפען.

די השערה פונ׳ם צימער־מיידעל האָט זיך קנאַפּ געלעגט אויפ׳ן שכל, אָבער אַנ׳אַנדער ענט־פער פאַר איהר האָב איך אויף דער רגע נישט געקאָנט צוטראַכטען.

— בעט דעם הער לאָזאַן, ער זאָל אַריינקומען צו מיר, — האָב איך צוגעגעבען — איך וועל זיך מיט איהם אַדורכשמועסען, און מיר וועלען ביידע אַ טראַכט טון, ווי אַזוי צו געפינען מילפאָרד׳ן.

אין אַ ווײַלע אַחום איז אַריינגעקומען ביל, אַ פערשלאָפענער, אין אַ פּיזשאַמע.

— אַ פיינע מעשה, ביל! — האָב איך אַ זאָג געטון — מילפאָרד איז דאָך נעלם געוואָרען..

און איך האָב איהם געגוייער איבערגעגעבען דאָס, וואָס איך האָב זיך אָקאָרשט דערוואוסט פונ׳ם צימער־מיידעל.

ער האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער בעט און שווייגענדיג זיך אַ קראַ געגעטון ביי דער נישט־געגאָלטער גאָמבע.

— אַנ׳אינטערעסאַנטער ענין! — האָט ער זיך אָפּגערופען — איטליכע ווײַלע קומט צו עפּעס נייעס. וואָס ושע, לויט אייער מיינונג, האָט דאָ געקאָנט פּאַסירען?

איך האָב אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— איין גאָט ווייסט! און אפשר נאָך — גואַרעס מיט זיין חבריא... איך האָב אָבער נישט גערעכענט, אַז ער וועט אַזוי שנעל ווערען אַ קרבן פון אַ צווייטען אַטענטאַט מצד זיי...

— מיינט איהר, אַז ער געהערט נישט צו זיי־ער באַנדע?

— ניין! — האָב איך ענטשלאָסען געענט־פערט — איך בין פולשטענדיג איבערצייגט אין מילפאָרדס אָרענטליכקייט. צו וואָס וואָלטען זיי איהם דען געדאַרפט געהן סמ׳ען, ווען ער וואָלט געוועזט זיין זייער מענש?... איך בין דעריבער זעהר אומרוהיג, ביל.

— יאָ, — האָט ביל מספים געווען — ס׳איז אַ זעהר אומאַנגענעהמע זאַך... וואָס ושע, אַ שטייגער וועלען מיר איצט טון?

— איך הויב נישט אָן צו וויסען, — האָב איך אַ זיפץ געטון, אָנהויבענדיג זיך אָנצוטון — פּאָליציי אַריינצופּלאָנטערען אין דעם משא־ומתן טויג נישט... טאָ לאָמיר צוזוואַרטען און זעהן... דאָס איז בסך הכל אַלץ, וואָס אונז בלייבט אויס צו טון!

— מילאָ, דערווייל לאָמיר נאָר אַ קוק טון, ווי זעהט אויס אייער וואונד? — האָט ביל בעמערקט.

ער האָט אַרונטערגענומען דעם באַנדאַזש, און צופרידען אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, איינזעהענדיג, אַז איך בין אָרדנונג.

— ס׳פערציהט זיך... און ס׳וועט זיך פערהיי־לען, אַז אַ סימן וועט אַפילו נישט בלייבען! אַטאָ דאָס הייסט — לעבען אַ געזונד לעבען, און נישט צובייטען זיך אויף קליינגעלד! דעם באַנדאַזש, רעכען איך, וועט מען שוין קענען אין אַ מעת־לעת אַרונטערנעהמען.

— אַלזאָ, גוט, איהר וועט מיר איבערבינדען די וואונד, נאָך דעם, ווי איך וועל האָבען גע־נומען די וואַנע... יאָ, אַגב... מיט אַנ׳אויטאָ קאָנט איהר קירעווען?

— כ׳מיין עפּעס! אין בוענאָס־אייערס האָב איך אַפילו אָנטייל גענומען אין געיעגען.

— הייסט עס, אַז היינט וועט איהר זיין מיין שאָפער. איך גופא, בין נישט קיין ספּעציעלער אויטאָ־פאָהרער, און, חוץ מזה, שטערט מיר די קראַנקע האַנד.

— הכלל, דעם ענין לאָזט איבער מיר, — האָט זיך ביל ענערגיש אָפּגערופען.

(פאָרטזעצונג קומט).

מיט פולע רעגירונגס=רעכט (קאטעגאריע A)

8-קלאסיגעס מעדכען-גימנאזיום

מיט 3 פארבערייטונגס=קלאסען (A, B, C)

פון **Marja Hochstein**

Wólczańska 23, telef. 14-27.

דאס איינשרייבען פון נייע שילעריגס קומט פאר טעגליך אין די שול-שטונדען. 7842

מעבאנ. שלאסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

כ'נעהם אן אלערארט שלאסעריי=ארבייט צו ביליגע פרייזן און פינקטליכע אויספיהרונג. צום שטריקער=סעזאן ווערט ביי מיר אויסגעפערטיגט טישען מיט מעכ-אפאראטען פון 30 זל. קומט און איבערצייגט אייך.

ביליג!

אכטונג, סוחרים!

באהן= און פאסט=עקספעדיציע

מ. גאלדמאז

לאדז, 26 פיעטריקאווער 26

נעהמט אן אלערליי עקספעדיציעס אין אלע ריכטונגען פון פוילען.

בעמערקונג: ביים דערהאלטען די סחורה, ווערען די נאכנאהמעס גלייך אויסגעצאהלט. 7553

וויכטיג פאר לעטניקעס!

צו פערדינגען שעהנע און בעקוועהמע זומער=וואוינונגען, זאמדיג געגענד, נעבען וואלד, אין אוסטראניע, ביי אלעקסאנדראוו. אינפארמאציע: שיך-געשעפט לאגעווניצקא 23, גארדאן.

אכטונג, סוויטער-בראנזשע!

א קוואליפיצירטער שטריקער נעמט אן פערשידענע ארבייט אויף 9-ער און 10-ער מאשינען פון ברייט 70 ביז 80 צענטים.

אפערטען אין אדמינ. אונטער „שטריקער“.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז העלז, אויערן קר.	10—11 2—5, 6—7
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל.-בט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2, 7—8
ד"ר יוסטמאן נערוועז קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט. 4-5 זונ.	1—2
ד"ר הייננבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר מטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ערצט	3—7
נ. ראזעם צאהן-ערצט	9—2

צאהן-טעגדהאנלונג, בעלייכטונגען, קארענען, מאסטען א.א.וו. בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטעטלער. אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונט

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 8—8

באזונדערע זאל פאר פרויען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek róg Kokścińskiej, tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 21-go maja do 27 maja 1929 r.

Dla dorosłych:

Pokusy życia

TRZYNASTY PRZYSIĘGŁY

Dramat w 8-iu aktach wg. poczytnej powieści IRVINGA DODGE

Dla młodzieży:

Wojennym Szlakiem

obraz w 10 aktach.

קנה הכמה קנה בינה

ואל תט מאמרי פי

אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכן זאלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען. קארנע און ציוויל אפעלאצי'עס, אדוואלאניעס, אינטערציזיעס, ספעציאליטעט פון שותפות=אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

גאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה, און מענער=שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא=לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.

—— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. ——

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— באזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

שפארט-געלד

קויפט

שירמס, שטעקענס

נור אין דער פאבריקסלאקאל

ס. פיינגנבוים, נאוואמיעיסקא 19

ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער.

אכטונג! מ'ניהרט איבער אלערליי רעפאראטורען צום דרעסירן.

מעדיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער נ. שאז

פיעטריקאווער 37, 2. שט. טרעפט.

אנאליזען פון קאל, אורין, לייבער א. אנ. א. ערין-אנאליז - 4 זל.

געוועלב א

אין בעסטען צושטאנד, איז פון זאפארט אי= בערצוגעבען.

צו ערפאהרן קאמיענא 14 (אין געוועלב). 7552

מעדלער

צו נייעם איבער=העמדער ווערען פון זאפארט געברויכט ביי ווידאווסקי, פולנאצנא 23, פראנט, 3 שט.

Dr. ADAM **GROSGLIK**

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און ליבעסחיל'איבעס. נעהמט אן פון 4—7 אין אוונט

איך בעט דעם הערר, וועלכער איז געווען ביי מיר פון דער אפערטע „1000“ מאנטאג, דעם 20. מאי ד. י. ער זאל קומען נאכאמאל איבער-רעדען, ווייל כ'האב א נייעם פלאן, עוו. זאל ער מיר צושיקען זיין אדרעס.

Dr. med. **H. LAJCHTER**

צאהן-כירורג

דזיאסלע-, קין-, גימען- און צאנג-קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po pol. 4604

7-קלאסיגע קאאבעדו=שולע

פון **יצחק גאלדבערג** (פאסאזש= שולע 16)

אין הסכם מיט דער פערארדנונג פון דער שול-מאכט לויט וועלכער די פריואטע שולען איז ערלויבט אנצונעהמען נייע שילער, זי אויך אזעלכע, וועלכע האבען שוין ביז איצט בעזוכט דיזעלבע אדער אנ'אנדערע פאלקס-שולע, בלויז ביז'ן 31. מאי. בין איך מודיע די עלטערן, וועלכע האבען בדעת זייערע קינדער אין מיין שולע אנצו-מעלדען, זיי זאלען נישט פערזוימען די איבערגעבענע צייט, כדי שפעטער צו פערשפארען אומשטענדען און עגמת-נפש.

מיין שולע, וועלכע איז, ווי איך קען מיט ריינעם געוויסען בעהויפטען, שטענדיג געווען די בעסטע אין לאדז, וועט אויך להבא נישט פערפעהלען דעם ציל פון אוהר היינער אויסגאבע און דורך נאך מעהר פערשטארקטע כוחות מצד די בעסטע לעהרער און מלמדים, וועט ספעציעל גרויס געוויכט לעגען אויף אלע יודישע למודים: פון התחלת „עברי“ אן ביז גמרא מיט מפרשים, דערנעבען אויך העברעאיש און דקדוק.

נעהמענדיג אין אכט די געגענווערטיגע שווערע לאגע פון די מערסטען יודישע עלטערן, וועט דער שכר-לימוד פאר דאס קומענדיגע שול-יאהר בעדייטענד ערמעסיגט ווערען.

וועגען דעקלאראציעס פאר גמרא, ווי אויך פאר די פריהערדיגע שילער, בעט זיך צו מעלדען אין קאנצעלאריע פון דער שולע פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג.

יצחק גאלדבערג, פאסאזש=שולע 16

PALMA-PATENT

וויכטיג פאר לעטניקעס

אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד

אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ

וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT

פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל=בעטען, אמעריקאנקעס,

ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,

טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך

מעטער=מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע **קאזעטקעס** און **טאפטשאנעס**

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.

רעיעלע בעהאנדלונג, פאבריקס=פרייזען, זעמטליכע רעפאראטורען.

הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעוש'נער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערוועז און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערנסאז פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. חו פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זונ-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היזוימען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא

צאהן-ערצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קארונען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

שייטל-עך

אין א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע פריזורען און פערשידענע קוואליטעטען האר צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאמיענא 5.

זייד צו טרייבען

מיר נעמען אן אלערליי זייד און קונסט-זייד צום טרייבען אויף די נייעסטע אויסלענדישע מעכאנישע טרייב-מאשינען, שנעלע און רעיעלע בעהאנדלונג

Adolf Kroening Piotrkowska 136.

Dr. med. **A. Uryson**

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל מאגען, דארעם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85

נעהמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג

Dr. A. MAZUR

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנקהייט ווי אויך שטים און שפראך-שוואכע

זאכאדניא 65, טעל. 66-01

אריינגאנג אויך דורך פיעטריקאווער 46.

Dr. med. **RACHELA LEWI**

ספעצ. קינדער=קראנקהייטען

נעהמט אן אין דער לעטשניצע „Vita“ (פעטריקאווער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז האלב 5 נ"מ

Dr. med. **W. EYCHNER**

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

פריה אן ביז 8-8 אוונט.

א לערן=

יונגעל

צו סוויטערס ווי אויך א רעפעזירקע ווע-רען געזוכט. פלאץ וואלנאשטשי 6, סוויטער-פאבריק, פארטער רעכטס

מאשין=לעבער

ווערען אנגענומען אויסצוהייצען ביי

ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

אבאנעמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביטאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ 4 „
פאר א מילימעטער-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“ Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21;

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.